

*ІНСТРУКТИВНА НАРАДА
ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ
МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИХ КОНКУРСІВ
У ПЕРШОМУ СЕМЕСТРІ
2021/2022 НАВЧАЛЬНОГО РОКУ*

Делкович Т.О.

*консультант
Харківського центру
професійного розвитку
педагогічних працівників*

ПОРЯДОК ДЕННИЙ

1

РЕАЛІЗАЦІЯ
СТРАТЕГІЯ
РОЗВИТКУ
ЧИТАННЯ
НА 2021 – 2025
РОКИ
«ЧИТАННЯ ЯК
ЖИТТЄВА
СТРАТЕГІЯ»

2

ПРОВЕДЕННЯ
МОВНО-
ЛІТЕРАТУРНИХ
КОНКУРСІВ
У І ПІВРІЧЧІ
2021/2022 Н.Р.

3

НОРМАТИВНО-
ПРАВОВА БАЗА
ДЛЯ
ФІЛОЛОГІВ

4

НОВА
РЕДАКЦІЯ
УКРАЇНСЬКОГО
ПРАВОПИСУ.
МЕТОДИКА
РЕАЛІЗАЦІЇ

5

ОГЛЯД
МЕТОДИЧНИХ
ПОСІБНИКІВ

6

ВІДЗНАЧЕННЯ
ПАМ'ЯТНИХ
ДАТ ТА
ЮВІЛЕЇВ

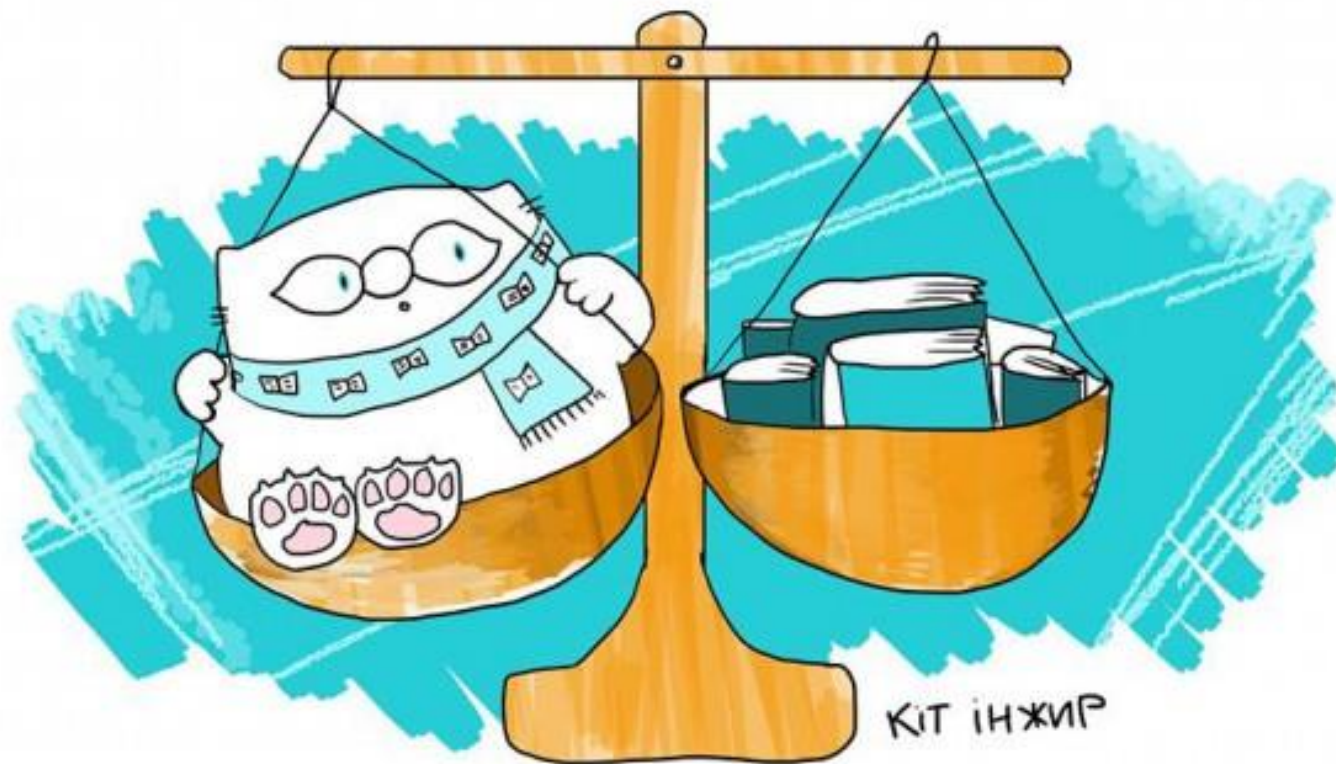
7

РІЗНЕ

1. Стратегія розвитку читання на 2021 – 2025 роки «Читання як життєва стратегія»

ЩОРОКУ ТРЕБА ЧИТАТИ СТІЛЬКИ КНИЖОК,
СКІЛЬКИ ВАЖИШ САМ

KIT INЖИР

Результати міжнародного дослідження якості освіти PISA

Базового рівня читацької грамотності не досягли 25,9 % підлітків.

Менше 4 % учасників проєкту досягли найвищого рівня.

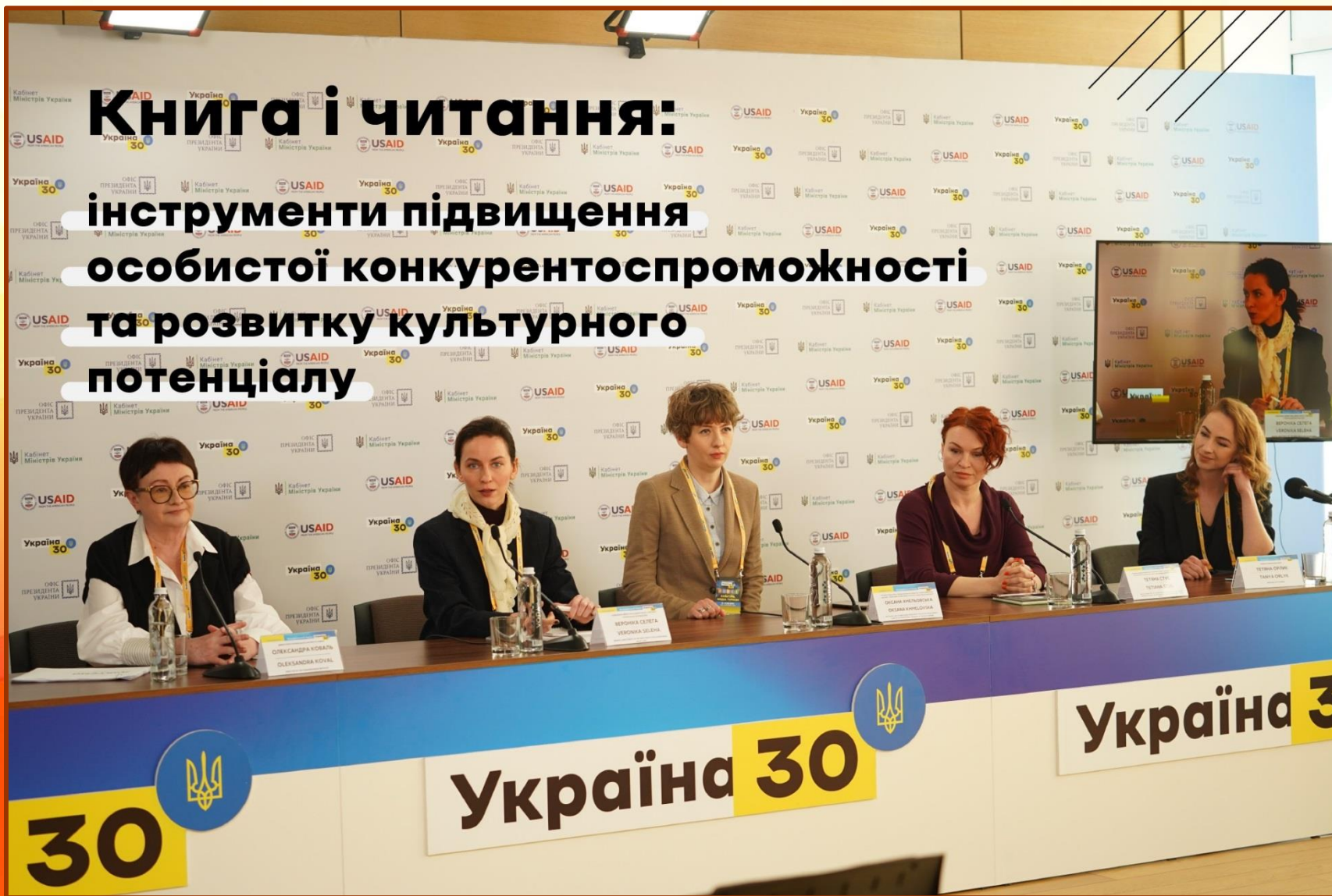
Результати опитування компанії Research & Branding Group

57% жителів України не читають книжок.

Регулярно читають книжки **43%** українців. Серед них
14% – майже щодня, **27%** – кілька разів на тиждень,
21% – кілька разів на рік, **4%** – рідше, ніж раз на рік

Національна проблема

Проблеми, що потребують вирішення

- низький рівень читацької грамотності та несформована навичка читання;
- брак мотивації до читання через неусвідомлення його інструментального значення;
- відсутність достатньої кількості сучасної літератури українською мовою, зокрема в шкільних бібліотеках відповідно до інформаційних потреб;
- отримання інформації про нові книжки;
- відсутність орієнтирів при виборі книжки та недостатня підтримка читання в медіа, як і недостатня кількість медіа, що пишуть про культуру і книги зокрема;
- кадрова проблема: недостатня підготовка фахівців, «відтік умів»;
- домінуванням іноземного культурного продукту.

Мета та стратегічні цілі

Мета – сформулювати навичку та потребу в читанні як життєві стратегії громадян задля розвитку людського потенціалу України.

Дві стратегічні цілі

читання як тренд,
формування навички й
потреби в читанні

доступ до книжки

Стратегічний напрям «Формування навички та потреби в читанні. Читання як тренд»

- Стратегічна ціль 1: читання книг є регулярною дозвіллевою практикою більшості людей в Україні.*
- Операційна ціль: розширення читачької аудиторії бібліотек, зокрема шкільних.*
- Стратегічна ціль 2: здобувачі освіти сприймають читання як невід'ємну складову освітньої практики впродовж життя.*
- Операційна ціль 1: читачька практика виробилася в житті дітей дошкільного віку.*
- Операційна ціль 2: читання є регулярною практикою для школярів.*

ЗАВДАННЯ:

- 2.2.1. Запровадження регулярних комунікаційних кампаній про роль читання в розвитку критичного та креативного мислення.*
- 2.2.2. Запровадження регулярних комунікаційних кампаній на промоцію зв'язку між читанням та успіхом у навчанні та в житті.*
- 2.2.3. Забезпечення інтерактивізації та гейміфікації - процесу читання для всіх школярів України.*
- 2.2.4. Стимулювання володінням різними читачькими техніками.*
- 2.2.5. Запровадження системи публічної підтримки активних учасників читачького руху серед дітей і юнацтва.*

ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ

1 ЕТАП. 2021–2022 РОКИ

- 1) дослідження рівня читачької грамотності та найефективніших методів промоції читання;
- 2) проведення всеукраїнського моніторингового дослідження реальних можливостей шкільних бібліотек;
- 3) забезпечення доступу школярів до читання.

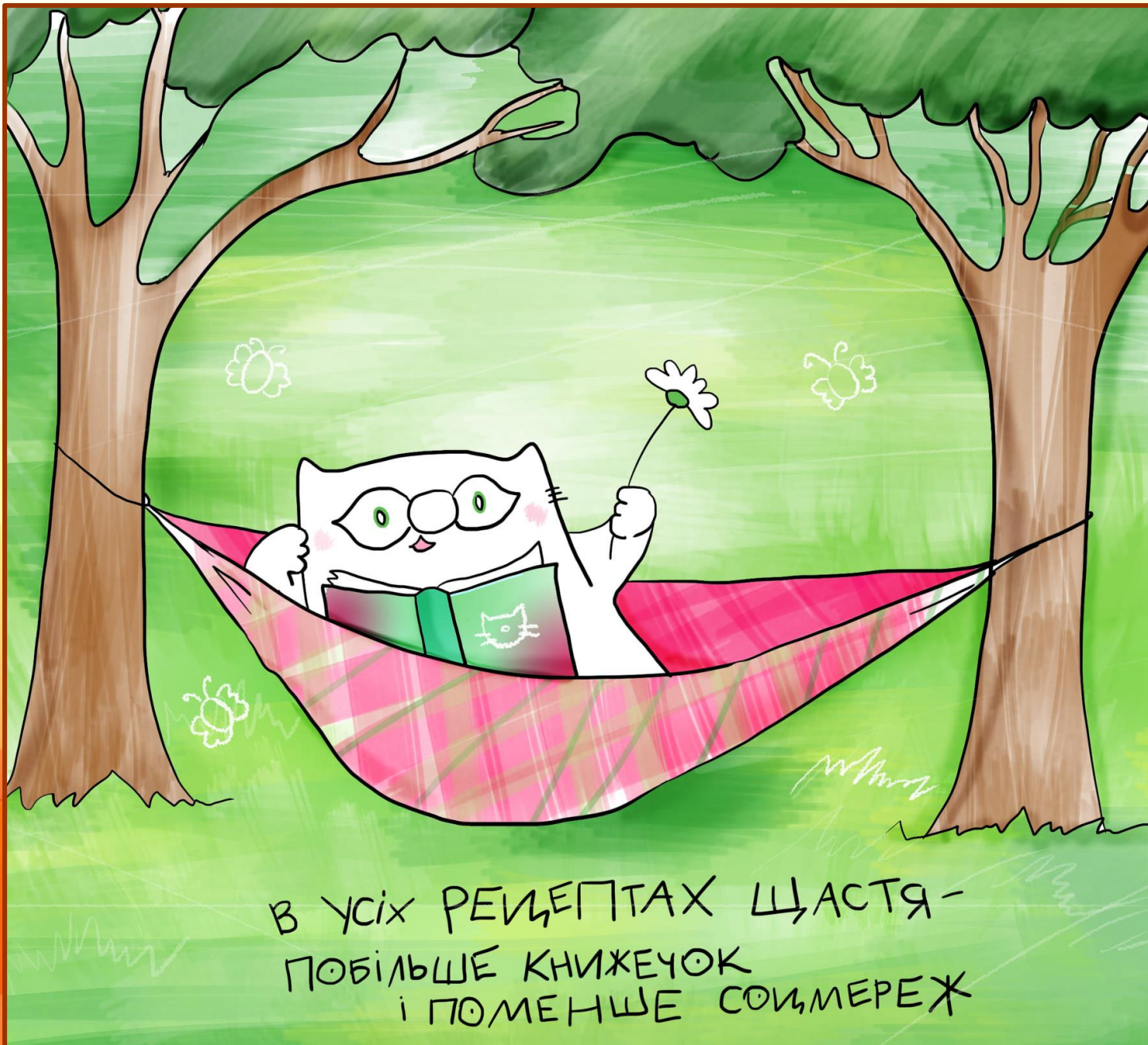
2 ЕТАП. 2023–2024 РОКИ

- 1) продовження реалізації розпочатих на 1 етапі завдань;
- 2) початок комунікаційних кампаній, спрямованих на школярів, щодо вагомості ролі читання в розвитку критичного та креативного мислення;
- 3) започаткування нових дисциплін, пов'язаних зі створенням літературного продукту та навчанням різних читачьких технік.

3 ЕТАП. 2025 РІК

- 1) продовження реалізації розпочатих завдань;
- 2) запровадження навчання creative writing на рівні середньої школи та вищої освіти задля розвитку творців контенту;
- 3) забезпечення доступу читача до легальної книги в цифровому форматі;
- 4) залучення читачів до процесу читання, зокрема за допомогою інтерактивізації та гейміфікації;
- 5) впровадження системи моніторингу позашкільного читання школярів;
- 6) функціонування системи інформування бібліотекарів та педагогічних працівників про читачькі тренди в різних вікових категоріях дітей та юнацтва.

В УСІХ РЕЦЕПТАХ ЩАСТЯ -
ПОБІЛЬШЕ КНИЖЕЧОК
І ПОМЕНШЕ СОЦМЕРЕЖ

1. Напрями співпраці вчителів-філологів та бібліотек

- ❑ вивчення читацьких інтересів школярів, формування культури читання учнів,
- ❑ підготовка та проведення уроків позакласного читання,
- ❑ розвиток мовлення,
- ❑ організація позакласної роботи з літератури.

2. Лише спільними зусиллями батьків, учителів літератури та бібліотекарів можна вирішити проблему дитячого читання й відповісти на виклики сучасного інформаційного суспільства.

3.

Залучення школярів до участі у всеукраїнських проєктах

- ❖ **Проект ІА: Казки.** Можна послухати українські народні казки голосами відомих людей. Серед них – музиканти Андрій Хливиюк та Марко Таланевич з гурту ДакнаВракна, письменник Сергій Жадан, реперка Аюона Аюона та інші.
- ❖ **Проект KidStory.** Пропонує прослухати та подивитися анімовані історії з книжок. В архіві вже є такі книжки, як
- ❖ «Я не хочу бути принцесою» Тжегож Касценке, «Скік-поскік» Наталі Забіли, «Людина-Восьминіжка» Жака Жаб'є.
- ❖ **Проект «Всеукраїнський конкурс дитячого читання «Книгоманія»**
- ❖ <http://knigomania.com/>
- ❖ **Проект «Фестиваль дитячого читання «Книгоманія»**
- ❖ <http://childrenfestival.org.ua/>
- ❖ **Проект «Читацький марафон»** <http://childrenfestival.org.ua/>
- ❖ **Акція #ЖивіПисьменники** <https://bit.ly/3ezHxOb>

Ч. Вивчення досвіду зарубіжних країн щодо залучення дітей до читання

- ❖ *Національний тиждень «Читання дітям» (Польща)*

<http://www.allofpolandreadstokids.org/>

- ❖ *Олімпіада з читання (Вірменія)*

- ❖ *Слідами слів та образів (Німеччина)*

<http://www.deutscher-lesepreis.de/aktuelles/>

- ❖ *Проект «Прийди. Візьми. Відпочинь» (Польща)*

<http://www.biblioteka.wroc.pl/mlodziez/projekty/>

- ❖ *Літературний автобус для дітей (Швейцарія)*

<https://bit.ly/3VjOwOz>

#13_ЮВІЛЯРОМ_БУДЬ –

#з_ювіляром_будь – спроба привітати з днем народження видатних українських письменників, друзів ЛітМузею, друзів, друзів ЛітМузею, друзів, друзів, друзів ЛітМузею. Всіх.

Усі принти ми збираємо в одному місці, –

#з_ювіляром_будь_графіка_для_друку

Більш детально про мерч до 130-ліття Павла Тичини можна прочитати –

#з_ювіляром_Павлом_Тичиною_будь

А тут – про ювілей Валер'яна Підмогильного –

#з_ювіляром_Валер'яном_Підмогильним_будь

ЗАХОДИ ЛІТЕРАТУРНОГО МУЗЕЮ

РЕЗИДЕНЦІЯ «СЛОВО»

ПРОЕКТИ

НАШІ ПРОГРАМИ

ВИСТАВКИ

ЗАХОДИ

КОЛЕКЦІЯ

ЛІТЕРА

«СУПЕР! ГЕРОЙ» – НОВА ВИСТАВКА ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ У ХАРКІВСЬКОМУ ЛІТМУЗЕЇ.

Виставка «Супер! Герой» – звертається до «побутування» героїв в українській масовій культурі. Яких героїв пропонують у школі? Чи справді вони сприймаються як живі та актуальні, чи, навпаки, діти та підлітки (а надалі й дорослі) не здатні ототожнювати їх зі своїм життям та згадують лише за необхідності здати іспити або ЗНО?

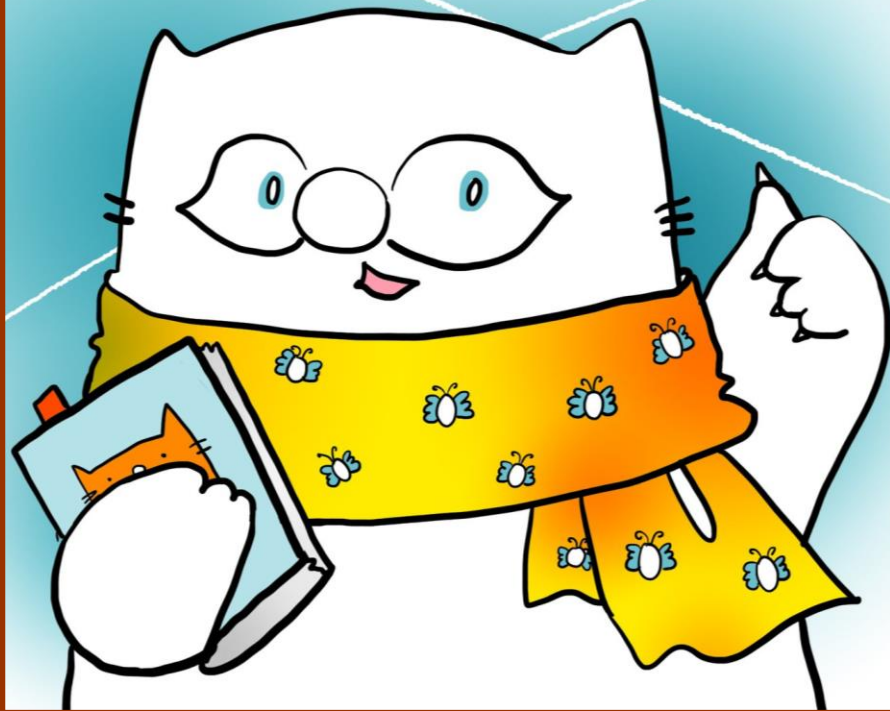

*Опрацювання актуальних
тематичних матеріалів*

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції Інституту педагогіки НАПН
України «Проблема читання в сучасному
інформаційному суспільстві» .*

ЗБЕРІГАЙТЕ
СПОКІЙ!
ЧИТАЙТЕ
КНИЖЕЧКИ

ЗАХІД –
МІСЯЦЬ –
КАПЕТОРІЯ
УЧАСНИКІВ –
КІЛЬКІСТЬ
ОХОТЛЕНИХ

*Трошімо надсила́ти фото
на адресу t.detkovich@ukr.net*

01

**Міський
конкурс
буктрейлерів
«Книжковий
калейдоскоп
класики»**

02

**Міський
конкурс
творчих робіт
вільного
жанру
«Присвята
рідному місту»**

03

**Міський
конкурс
знавців
української
мови
«Філолог-
ерудит»**

04

**Міські
конкурси
творчих робіт
від
громадських
організацій**

ЛУПАЙТЕ
СН СКАЛУ!

ПЛАН ДІЙ:

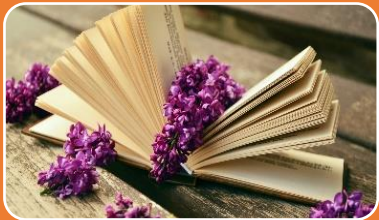
- НЕ РИДАТЬ, А ЗДОБУВАТЬ КРАЩУ ДОЛЮ В БОРОТЬБІ
- НЕ ВИПУСКАЙТЕ МОЛОТА ІЗ РУК
- НЕХАЙ НІ ЖАР, НІ ХОЛОД НЕ СПИНИТЬ ВАС
- ЗНОСІТЬ І ТРУД, І СПРАГУ, Й ГОЛОД
- СЛОВОМ СИЛЬНИМ, МОВ ТРУБОЮ, МІЛІЙОНИ ЗВІТЬ З СОБОЮ
- ДУХ, НАУКА, ДУМКА, ВОЛЯ НЕ УСТУПИТЬ ПІТЬМІ ПОЛЯ

2. МОВНО-ЛІТЕРАТУРНІ КОНКУРСИ В І СЕМЕСТРІ 2021/2022 Н.Р.

*ЛІСЬКИЙ КОНКУРС БУКТРЕЙЛЕРІВ
«КНИЖКОВИЙ КАЛЕЙДОСКОП
КЛАСИКИ»*

МЕТА КОНКУРСУ

*популяризація книги та читання
серед учнів*

*активізація та стимулювання
творчої ініціативи бібліотечних працівників
та вчителів-філологів*

*підвищення рівня ІТТ-компетентності
учнів, педагогів і бібліотечних працівників
закладів загальної середньої освіти*

*упровадження інноваційних форм у роботу
закладів загальної середньої освіти*

ЗАВДАННЯ КОНКУРСУ

реалізувати заходи Стратегії розвитку читання на 2021–2025 роки «Читання як життєва стратегія»;

створити привабливий образ та імідж книги, читання;

підтримати творчі форми залучення учнів до читання;

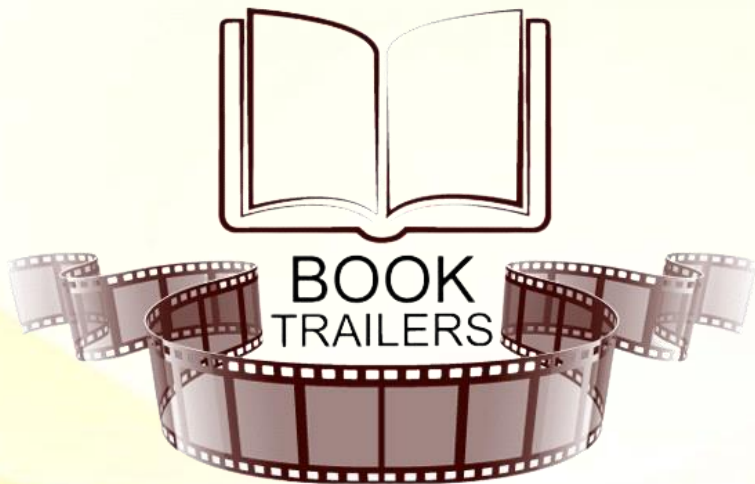
формувати читацьку культуру школярів через застосування інформаційно-комунікаційних технологій;

сприяти розвитку телекомунікаційних навичок і творчих здібностей учнів закладів освіти, бібліотекарів, учителів-філологів;

заохотити бібліотечних працівників та педагогів ЗЗСО до використання нових інформаційних технологій у бібліотечно-інформаційному обслуговуванні;

створити колекцію нових інформаційно-творчих відеоматеріалів для просування книги і читання, які знайдуть практичне застосування в освітньому процесі;

сприяти розвитку телекомунікаційних навичок і творчих здібностей учнів закладів освіти, бібліотекарів, учителів-філологів.

учні 3-6-х класів

учні 7-11-х класів

бібліотечні працівники

учителі літератури

*УЧАСТЬ
ДОБРОВІЛЬНА*

Збір робіт у кожній школі та надсилання їх до оргкомітету здійснює координатор від закладу освіти!

НОМІНАЦІЇ КОНКУРСУ

1

«Зростаємо разом»

(колективні роботи учнів початкової школи та 5-7-х класів за книгами дитячих письменників)

2

«Читаємо класиків» (індивідуальні та колективні роботи учнів 7-9-х та 10-11-х класів за творами класиків)

3

*«Навчально-методичний буктрейлер до уроку»
(індивідуальні роботи педагогів)*

4

*«Креативна реклама книги та читання»
(індивідуальні роботи бібліотечних працівників)*

5

*«Вічні цінності за творами Тригорія Сквороди»
(буктрейлери учнів 9-11-х класів, учителів та бібліотечних працівників)*

*Буктрейлери створюються лише за творами
письменників-ювілярів **2021** та **2022** років
або за книгами-ювілярами.*

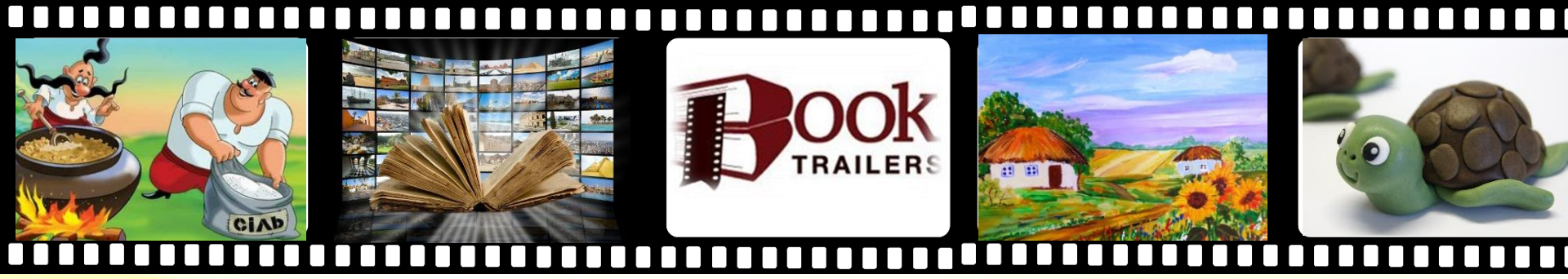

ОБОВ'ЯЗКОВІ ВИМОГИ ДО УЧАСНИКІВ

- буктрейлери створюються лише за творами письменників-ювілярів 2021 та 2022 років або за книгами-ювілярами;
- сценарій відеоролика *не розходиться* зі змістом книги;
- обов'язково в роботі мають бути зображення книги, за якою знято буктрейлер, перелік використаних джерел та інформація про автора роботи (якщо робота колективна, то ще варто зазначити координатора проєкту).

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОБІТ

Дозволені *жанри* – мультфільми, відеофільми, музичний кліп, рекламний ролик, інтерактивний плакат.

Формати *відеороликів* – AVI та MP4.

Максимальний *обсяг* відео – до 400 МБ.

Тривалість – до 3 хвилин (з титрами).

≤ 400 МБ

≤ 3 ХВ

У буктрейлері дозволено використання

- оригінальних фотографій;*
- сцен із книги, розіграних автором чи акторами-аматорами;*
- мальованих анімацій або малюнків, коміксів, ілюстрацій власного виготовлення;*
- інших елементів, знятих, зліплених, намальованих або записаних власноруч.*

Буктрейлери не розглядаються, якщо

- не відповідають вимогам,*
- подані пізніше встановленого терміну,*
- виявлено факт плагіату,*
- якщо нарізки з фільмів або комп'ютерних ігор, знятих за книгою, становлять більше 50 відсотків від загальної тривалості буктрейлера.*

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

- *відповідність роботи меті фестивалю;*
- *оригінальність художньої ідеї та способів її розкриття;*
- *раціональність анімаційних ефектів;*
- *оригінальність супровідного тексту та виконання;*
- *яскравість та привабливість ілюстративного матеріалу;*
- *якість використаних медіаматеріалів;*
- *сила емоційного впливу;*
- *технічна майстерність реалізації ідеї (редакція, якість монтажу, озвучування та обробка матеріалу);*
- *дотримання етичних норм;*
- *грамотність;*
- *дотримання законодавства України про охорону та захист авторських прав.*

ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРЕМОЖЦІВ

Кількість переможців не може перевищувати

50 % від загальної кількості учасників.

*Переможці конкурсу отримують
дипломи Департаменту освіти та
доступ до міського архіву буктрейлерів.*

Міський конкурс творчих робіт вільного жанру «Присвята рідному місту»

4 номінації конкурсу

- ❖ «Харків – місто моє»
(вірші-присвяти) у двох вікових
категоріях – 5-7-і класи та
8-11-і класи;
- ❖ «Харків – місто щастя та
добра» (статті, есе, замітки,
оповідання, репортажі) у двох
вікових категоріях – 5-8-і класи
та 9-11-і класи;
- ❖ «Мій Харків – мої крила»
(відеороботи) – 9-11-і класи;
- ❖ «Стежками Тригорія
Сковороди» (відеоекскурсії,
вірші, есе).

2 етапи

Учасники –
учні 5-11-х класів

4 номінації

до 3-х робіт
у кожній номінації

роботи подаються
в електронному та
паперовому варіантах

**КОНКУРС ЗНАВЦІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
«ФІЛОЛОГ-ЕРУДИТ»**
серед учнів 4-7-х класів закладів
загальної середньої освіти м. Харкова

**13140 учнів 4-7-х класів
зі 143 закладів освіти**

Конкурс «Філолог-ерудит» –
наймасовіше міське
інтелектуальне змагання.

У 2020 році об'єднало
13140 знавців
української мови –
учнів 4-7-х класів.

Міський конкурс знавців української мови «Філолог-ерудит»

формат змагань

вимоги до фото

кількість завдань

отримання
завдань

олівці,
фломастери,
наліпки

своєчасність
надання звітів

«Філолог-ерудит» у 2021/2022 навчальному році

- ❖ Кількість завдань у кожній паралелі – 8.*
- ❖ Олівці або фломастери в кожній номінації.*
- ❖ Можна виконувати лише частину завдань.*
- ❖ В усіх паралелях бажано порадити учням встановити програму для зчитування **QR-кодів**.*
- ❖ Отримання завдань - о **8.00** 9 листопада.*
- ❖ Якщо планується велика кількість учасників у ЗЗСО, можна попросити завдання ввечері 8 листопада.*

CONTRA
SPEM
SPERO!

- ПЛАН ДІЙ:
- КРІЗЬ СЛІЗОЗИ СМІЯТИСЬ
 - СПІВАТИ ПІСНІ
 - СІЯТЬ БАРВИСТІ КВІТКИ
 - БЕЗ НАДІЇ СПОДІВАТИСЬ
 - ЖИТИ
 - ГЕТЬ ДУМИ ГІРКІ

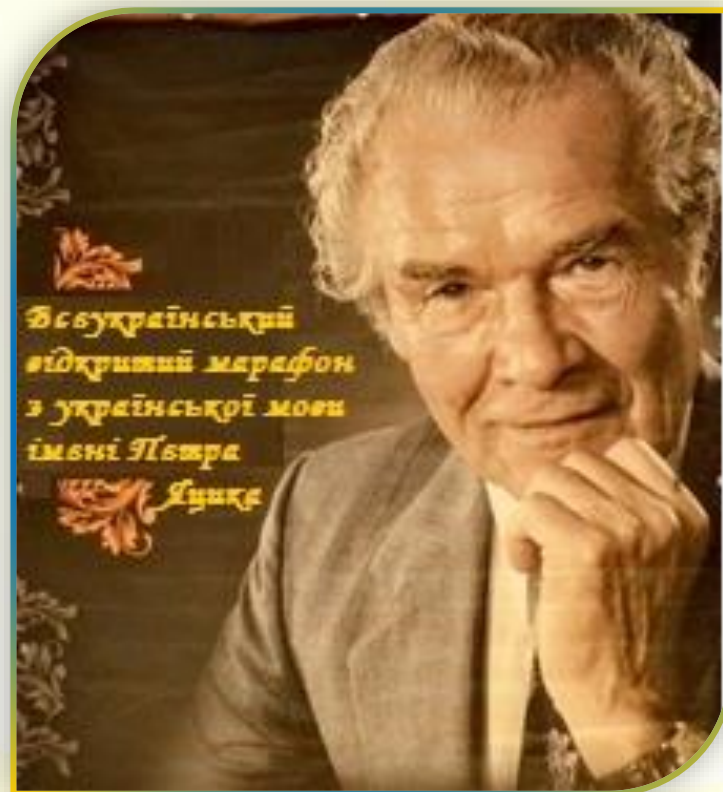
КІТ ІНШИР

*Обласний фестиваль ораторського мистецтва,
присвячений 150-річчю від дня народження Лесі
Українки, буде проведено в онлайн-режимі за темою
«Для гордої і владної душі життя і воля – на горі
високій (Леся Українка)» серед учнів 10-11-х класів
ЗЗСО Харківської області.*

II Всеукраїнський відкритий марафон з української мови

листопад-грудень 2021 року

*8 липня 2021 року відбулася онлайн-зустріч
учителів та викладачів української мови, під час
якої визначені тематичні етапи марафону,
напрями його змістового наповнення.*

*Обласний літературний конкурс
імені О.С. Масельського*

Номінації:

- «Проза»,
- «Поезія»,
- «Публіцистика»,
- «Драматургія»,
- «Майстер слова»,
- «Учнівська молодь» .

*Роботи на конкурс
подаються з 10 вересня
до 15 жовтня включно .*

Конкурс творчих есе «Один день»

❖ 20-30 вересня 2021 року

- ❖ Учні **9-11-х класів** Донецької, Луганської, Запорізької, Харківської областей.
- ❖ Есе українською або мовами національних меншин, **обсяг до 600 слів**.
- ❖ Історія про день, коли війна почалася...
Що цей день означав для нього/неї сьогодні?
Що означає мир сьогодні?

Всеукраїнська акція

«Створимо „Абетку моєї країни України”»

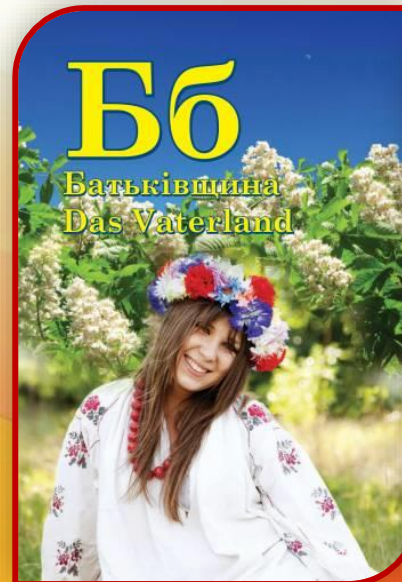
У Харкові надано 340 робіт:

202 – «Про Харків моїм друзям»,

105 – «Україна – моя Батьківщина»,

33 – «Освіта Харкова».

Організаторам передано 57 кращих робіт.

3. ДОКУМЕНТИ ДЛЯ РОБОТИ У 2021/2022 н.р.

10.09.2021

На сайті КВНЗ «ХАНО» - «Лідсушки вебінару «Пріоритетні напрями при організації освітнього процесу під час навчання української мови та літератури у 2021/2022 навчальному році» для вчителів української мови і літератури закладів загальної середньої освіти – керівників ТЛМО Харківської області»

Нові стратегії освітньої діяльності
при навчанні української мови у
2021/2022 навчальному році

Методист Центру методичної та аналітичної
роботи КВНЗ "Харківська академія
неперервної освіти"
О.О. Румянцева-Лахтіна

Пріоритетні напрями планування й
організації освітньої діяльності на уроках
української літератури в закладах
загальної середньої освіти
у 2021/2022 навчальному році

Клімова С.В., методист
Центру методичної та
аналітичної роботи

Портрет сучасного вчителя- словесника від А до Я

Авторська система діяльності вчителя української мови і літератури.
Багатство мовлення вчителя української мови і літератури. **В**еб-ресурси навчальних дисциплін (програм), у тому числі дистанційні курси. **Г**отовність до інноваційної професійно-педагогічної діяльності. **Д**истанційне навчання.
Експресивність мовлення вчителя. **Ж**естикуляція. **З**агальнокультурна компетентність. **І**нформаційно-комунікаційна компетентність. **К**омпетентна активність. **Л**ітературно-творчі здібності. **М**айстер-клас. **Н**еперервна освіта.
Ораторська майстерність. **П**едагогічна майстерність учителя української мови і літератури. **Р**ефлексія педагогічної діяльності. **С**амоаналіз професійно-педагогічної діяльності. **Т**ворчість художньо-педагогічна. **У**країнознавча компетенція. **Ф**ункціонально-стилістична компетенція. **Х**удожньо-естетичний смак. **Ц**іннісно-світоглядна компетентність. **Ч**истота мовлення вчителя української мови і літератури. **Ш**лях професійного розвитку вчителя-словесника. **Щ**оденник (блог). «**Я**-концепція».

**ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ
ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА
ЛІТЕРАТУРИ, ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ
В 2021/2022 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ**

Супутник учителя-філолога

**Ч. УКРАЇНСЬКИЙ
ПРАВОПИС.
МЕТОДИКА
РЕАЛІЗАЦІЇ**

Історія нашого правопису, як і історія розвою літературної мови, ясно показує нам, що вони для недержавного народу завжди були

й є укладом двох сил у країні: наукових і політичних. Було так за давніших часів, ще виразніше стало за часів наших.

Іван Огієнко

Тернистий шлях українського правопису

- ✓ Українська графіка бере свій початок від старослов'янського письма.
- ✓ “Енеїда” І.Котлярьського – розвиток нової української літературної мови.
- ✓ 1798 -1905 рр. Нараховується майже 50 різних правописних систем.
- ✓ 1876р. Олександр II ухвалив акт: українська графіка опинилася під заборноюю.
- ✓ 1907-1909 рр. Заборону скасовано. Виходить словник української мови Б.Грінченка.
- ✓ 1918 р. Виходить проєкт офіційного українського кодексу, запропонований професором І. Огієнком.
- ✓ 1919 р. Спільне зібрання Української академії наук схвалило “Найголовніші правила українського правопису” – перший в Україні офіційний загальнодержавний правописний кодекс.
- ✓ 1925 р. Уряд УСРР створив Державну комісію для впорядкування українського правопису.
- ✓ 1927 р. Комісія (мовознавці з Наддніпрянщини й західноукраїнських земель) в Харкові підготувала проєкт всеукраїнського правопису.
- ✓ 06.09.1928 р. Від імені держави цей правопис неофіційно назвали “харківський”, затвердив М.Скрипник.
- ✓ 1933-1989 рр. Народний комісаріат освіти УСРР визнав “харківський” правопис як “націоналістичний”, уніс зміни й доповнення у правопис (вилучено букву г).
- ✓ 1989-1990 рр. Опубліковано нову редакцію Українського правопису (поновлено букву г).
- ✓ 1993-2019 рр. Правопис, до якого не внесено жодних змін.
- ✓ 2015-2018 рр. Розроблено проєкт нової редакції Українського правопису.

(НЕ)новий правопис: від складного до простого

1

*червень 2015 року
постановою КМУ
затверджено новий
персональний склад
Української
національної комісії
з питань
правопису.*

2

*2015-2018 р.р.
підготовка проєкту
нової редакції
правопису*

3

2019 рік
*Схвалена Кабінетом Міністрів України,
спільним рішенням Президії Національної
академії наук України та колегії
Міністерства освіти і науки України,
затверджена Українською національною
комісією з питань правопису, підготовка
проєкту нової редакції правопису*

4

*3 червня 2019 року
стала чинною нова
редакція
Українського
правопису*

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС

СХВАЛЕНО

Кабінетом Міністрів України

(Постанова № 437 від 22 травня 2019 р.)

спільним рішенням

Президії Національної академії наук України

(протокол № 22/10 від 24 жовтня 2018 р.)

і Колегії Міністерства освіти і науки України

(протокол № 10/4-13 від 24 жовтня 2018 р.)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Українською національною комісією з питань правопису

(протокол № 5 від 22 жовтня 2018 р.)

Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні Національної академії наук України

ГОЛОВНА

ІСТОРІЯ ►

ОЛЕКСАНДР ПОТЕБНЯ

ДИРЕКЦІЯ

НОВИНИ

ВІДДІЛИ ►

ВЧЕНА РАДА ►

СПЕЦ. ВЧЕНА РАДА ►

КООРДИНАЦІЙНА РАДА ►

АСПІРАНТ./ДОКТОРАНТ. ►

НАУКОВІ ЗАХОДИ

ЖУРНАЛ МОВОЗНАВСТВО ►

НОВИНИ

НОВА РЕДАКЦІЯ «УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ». ПОВНИЙ ТЕКСТ.

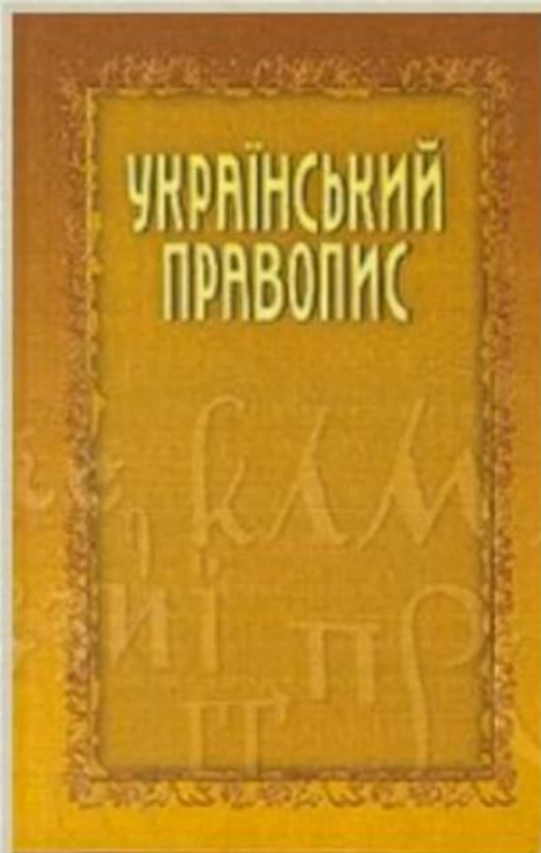

22 травня 2019 р. Кабінет Міністрів України схвалив нову редакцію «Українського правопису» — зводу правил, що встановлює способи передавання української літературної мови на письмі. Документ підготовлено Українською національною комісією з питань правопису, яка працювала впродовж 2015–2018 рр. Ураховано окремі зауваги та пропозиції, висловлені під час громадського обговорення проєкту (серпень—вересень 2018 р.). Оприлюднюємо повний текст нової редакції «Українського правопису». У ході його підготовки до друку можливі деякі видавничо-редакційні

корективи.

[Завантажити.](#)

НОВА РЕДАКЦІЯ «УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ». ПОВНИЙ ТЕКСТ.

22 травня 2019 р. Кабінет Міністрів України схвалив нову редакцію «Українського правопису» — зводу правил, що встановлює способи передавання української літературної мови на письмі. Документ підготовлено Українською національною комісією з питань правопису, яка працювала впродовж 2015–2018 рр. Ураховано окремі зауваги та пропозиції, висловлені під час громадського обговорення проєкту (серпень—вересень 2018 р.).
Оприлюднюємо повний текст нової редакції «Українського правопису». У ході його підготовки до друку можливі деякі видавничо-редакційні

корективи.

[Завантажити.](#)

Відео «Зміни в правописі після затвердження»

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС

СХВАЛЕНО

Кабінетом Міністрів України

(Постанова № 437 від 22 травня 2019 р.)

спільним рішенням

Президії Національної академії наук України

(протокол № 22/10 від 24 жовтня 2018 р.)

і Колегії Міністерства освіти і науки України

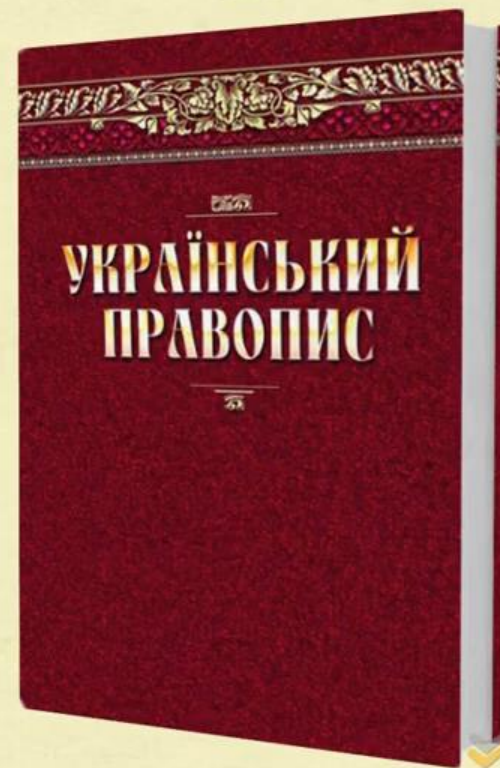
(протокол № 10/4-13 від 24 жовтня 2018 р.)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Українською національною комісією з питань правопису

(протокол № 5 від 22 жовтня 2018 р.)

2019

Дискурс

<https://www.youtube.com/watch?v=4iB0ujgQpPE&t=9s>

Українська національна комісія з питань правопису своїм рішенням від 12 липня 2019 р. визначила Видавництво "Наукова думка" НАН України установою, яка уповноважена випустити у світ авторизоване видання Українського правопису в редакції 2019 р., і передала вказаний текст для редактування та випуску.

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019>

ПРУДНОЦЬ

достеменно не окреслено порядок уведення в дію нової редакції правопису,

не визначено чітких термінів впровадження правопису в різних сферах суспільного життя,

питання підручників, які не відповідають нормам нової редакції правопису,

питання підвищення кваліфікації педагогічних працівників визначено чітких термінів впровадження правопису в різних сферах суспільного життя,

питання, якою мірою освітяни мають дотримуватися нових норм у своїй роботі.

Про впровадження нової редакції Українського правопису - наказ від 29.07.2019 р. № 1033 / Міністерство освіти і науки України.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

29.07.2019р.

м. Київ

№ 1033

Про впровадження нової редакції
Українського правопису

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 22 травня 2019 р. № 437 «Питання українського правопису», пункту 8 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 630, та з метою сприяння використанню нової редакції Українського правопису

НАКАЗУЮ:

1. Утворити постійно діючу Міжвідомчу комісію із забезпечення впровадження нової редакції Українського правопису (далі – Комісія). Затвердити співголовами Комісії заступника Міністра освіти і науки України Стріху Максима Віталійовича та віце-президента Національної академії наук України, академіка Національної академії наук України Пирожкова Сергія Івановича (за згодою).
2. Співголовам Комісії затвердити персональний склад Комісії.
3. Директорату науки (Чеберкус Д. В.) здійснювати організаційне забезпечення роботи Комісії.

6. Управлінню з питань інформаційної політики та комунікацій (Голубова Т. А.) опублікувати текст нової редакції Українського правопису на офіційному вебсайті МОН.

7. Структурним підрозділам МОН використовувати норми нової редакції Українського правопису під час підготовки нормативно-правових актів та інших документів.

8. Державній науковій установі «Інститут модернізації змісту освіти» (Завалевський Ю. І.) забезпечити організацію розроблення методичних посібників із застосування Українського правопису в редакції 2019 року для вчителів закладів загальної середньої освіти, учасників освітнього процесу закладів вищої освіти.

9. Українському центру оцінювання якості освіти (Бойко В. І.) упродовж п'яти років у завданнях зовнішнього незалежного оцінювання використовувати норми Українського правопису, які не зазнали змін.

10. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Стріху М. В.

Т.в.о. Міністра освіти
і науки України

Павло ХОБЗЕЙ

3 червня 2019 року фінальний текст нової редакції «Українського правопису» було опубліковано на офіційних сайтах Міністерства освіти і науки та Національної академії наук.

З цього моменту рекомендовано застосовувати норми та правила нової редакції Правопису в усіх сферах суспільного життя, зокрема, в офіційно-діловому стилі мовлення, проте до 2023 року на ЗНО не виноситимуть завдання на норми та правила правопису, що зазнали змін.

Міністерства освіти і науки досі розробляє план імплементації документа, зокрема, терміни та етапи впровадження змін, тому в освітньому процесі **рекомендуємо акцентувати увагу на змінах у правописі при повторенні раніше вивченого матеріалу, нові теми слід подавати за новим правописом та вносити корективи у матеріалах підручників, що видані раніше.**

НАВЧАЄМО ЗА РЕДАКЦІЄЮ

ПРАВОПИСУ

2019 РОКУ

В УСІХ КЛАСАХ – З 1 ДО 11.

У САМОСТІЙНИХ, КОНТРОЛЬНИХ РОБОТАХ

ТА ВЛАСНИХ ВИСЛОВЛЕННЯХ

ВИПРАВЛЯЄМО ПОМИЛКИ, ПРОТЄ БАЛІ НЕ ЗНИЖУЄМО.

Нинішнім здобувачам і здобувачкам повної загальної середньої освіти інформацію про нові норми необхідно подавати дозовано та з чітким зазначенням того, що до 2024 року вони мають можливість користуватися нормами попередньої редакції правопису й саме їх знати на час здобуття освіти.

2024 РІК

*На час повного переходу закладів загальної середньої освіти до нових правописних норм набуде чинності **новий Державний стандарт базової середньої освіти**, який може кардинально вплинути на характер викладання мови в закладах освіти, а отже, передбачатиме впровадження нових підходів для роботи з правописним матеріалом.*

**Новий
державний
стандарт**

ОСНОВНІ ЗМІНИ В ПРАВОПИСІ

1. БЕЗ ВАРІАНТІВ ВЖИВАЮТЬСЯ СЛОВА

ОСНОВНІ ЗМІНИ В ПРАВОПИСІ

2. СЛОВА ЩОДО ЯКИХ ДОПУСКАЄТЬСЯ ПРАВОПИСНА ВАРІАНТНІСТЬ

СЛОВА
ІНШОМОВНОГО
ПОХОДЖЕННЯ

ВЕРГІЛІЙ І ВЕРГІЛІЙ, ГЕОРГ І ГЕОРГ,
ГУЛЛІВЕР І ГУЛЛІВЕР: АУДІЄНЦІЯ І
АВДІЄНЦІЯ, ЛАУРЕАТ І ЛАВРЕАТ,
АУДИТОРІЯ І АВДИТОРІЯ

У СЛОВАХ, ЩО ПОХОДЯТЬ ІЗ
ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ Й ЛАТИНСЬКОЇ
МОВ, БУКВОСПОЛУЧЕННЯ АУ
ЗАЗВИЧАЙ ПЕРЕДАЄТЬСЯ ЧЕРЕЗ АВ:

АВТЕНТИЧНИЙ, АВТОБІОГРАФІЯ,
АВТОМОБІЛЬ, АВТОР, АВТОРИТЕТ,
АВТОХТОН, ЛАВРА, АВРОРА,
МАВРИТАНІЯ, ПАВЛО

БУКВОСПОЛУЧЕННЯ ТН У
СЛОВАХ ГРЕЦЬКОГО
ПОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДАЄМО
ЗАЗВИЧАЙ БУКВОЮ Т:

АПТЕКА, АСТМА, БІБЛІОТЕКА,
КАТОЛИЦЬКИЙ, ТЕАТР, ТЕОРІЯ,
ПРОМЕТЕЙ, ТАІСІЯ, ТЕОДОР

У ЗАПОЗИЧЕННЯХ ІЗ ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ
МОВИ, ЩО МАЮТЬ СТИКУ ТРАДИЦІЮ
ПЕРЕДАВАННЯ БУКВОСПОЛУЧЕННЯ
АУ ШЛЯХОМ ТРАНСЛІТЕРАЦІЇ ЯК АУ,
ДОПУСКАЮТЬСЯ ОРФОГРАФІЧНІ
ВАРІАНТИ:

АУДІЄНЦІЯ І АВДІЄНЦІЯ, АУДИТОРІЯ І
АВДИТОРІЯ, ЛАУРЕАТ І ЛАВРЕАТ, ПАУЗА
І ПАВЗА, ФАУНА І ФАВНА, КАФЕДРА І
КАТЕДРА, ЕФІР І ЕТЕР, МІФ І МІТ

У СЛОВАХ, УЗВИЧАЄНИХ В
УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ З Ф,
ДОПУСКАЄТЬСЯ ОРФОГРАФІЧНА
ВАРІАНТНІСТЬ НА ЗРАЗОК:

АНАФЕМА І АНАТЕМА, ДИФРАМБ І
ДИТИРАМБ, ЕФІР І ЕТЕР, КАФЕДРА І
КАТЕДРА, ЛОГАРИФМ І ЛОГАРИТМ,
МІФ, МІФОЛОГІЯ І МІТ, МІТОЛОГІЯ,
АГАТАНГЕЛ І АГАФАНГЕЛ, АФІНИ І
АТЕНИ, БОРИСФЕН І БОРИСТЕН,
ДЕМОСФЕН І ДЕМОСТЕН, МАРФА І
МАРТА, ФЕССАЛІЯ І ТЕССАЛІЯ ТА
ІН

РАДОСТІ Й РАДОСТИ, ЛЮБОВІ Й
ЛЮБОВИ, ВІЛОРУСІ Й ВІЛОРУСИ

ВАРІАНТНІ
ФОРМИ
РОДОВОГО
ВІДМІНКА

ЗМІЖИ ДО ПРАВОТИСУ ЗА 5 ХВИЛИН

<https://www.youtube.com/watch?v=SunJrw3fYUc>

ФЕМІНІТИВИ

3. СУФІКСИ НА ОЗНАЧЕННЯ ОСІБ ЖІНОЧОЇ СТАТІ (ФЕМІНІТИВИ)

Вона філолог чи філологиня?

Вона мер чи мерка?

БУЛО	СТАЛО
Не було правил творення фемінітивів.	За допомогою суфіксів -к-, -иц-(я), -ин-(я), -ес- та ін. від іменників чоловічого роду утворюємо іменники на означення осіб жіночої статі. Найуживанішим є суфікс -к- , бо він поєднуваний з різними типами основ: <i>авторка, дизайнерка, директорка, редакторка, співачка, студентка, фігуристка</i> та ін. Суфікс -иц-(я) приєднуємо насамперед до основ на -ник : <i>верстальник – верстальниця, набірник – набірниця, порадник – порадиниця</i> , а також на -ень : <i>учень – учениця</i> . Суфікс -ин-(я) сполучаємо з основами на -єнь : <i>кравець – кравчиня, продавець – продавчиня</i> , а також на приголосний: <i>майстер – майстриня, фізіолог – фізіологиня, бойко – бойкиня, лемко – лемкиня</i> . Суфікс -ес- рідкоживаний: <i>дияконеса, патронеса, постеса</i> .

експертка
спортсменка
юристка
спорстменка
викладачка
викладач

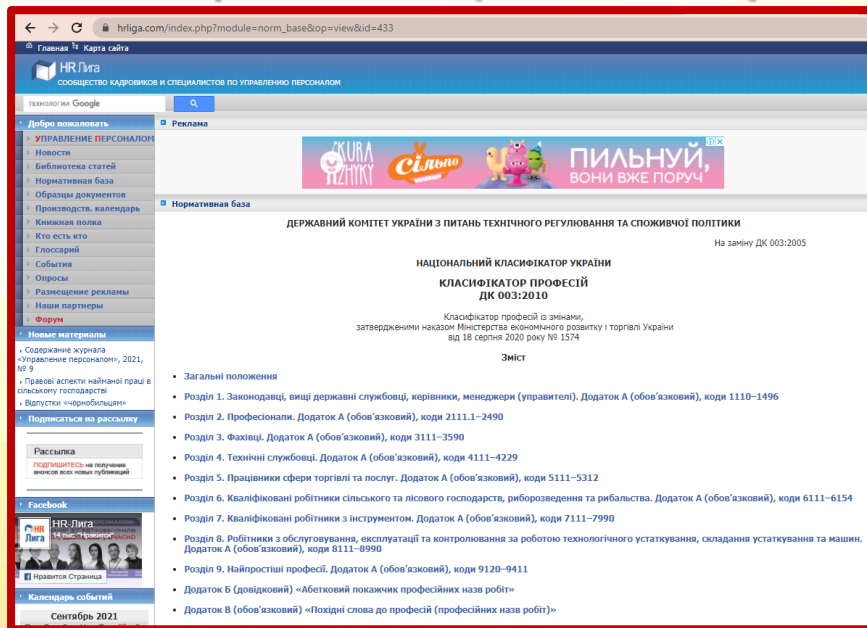
художниця
художник

експерт
посадовець
посадовиця

редакторка
редактор
професорка
професор
професорка
професор

18 серпня 2020 Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України затвердило наказ про зміну № 9 до класифікатора професій.

Окремим пунктом зазначено наступне: «за потребою користувача, при внесенні запису про назву роботи до кадрової документації окремого працівника, професійні назви робіт можуть бути адаптовані для означення жіночої статі особи, яка виконує відповідні роботи» і наведено приклади «інженер — інженерка, верстатник — верстатниця».

МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ТОРГІВЛІ
ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
(Мінекономіки)

НАКАЗ

18.08.2020

1574

Київ

Про затвердження Зміни № 9
до національного класифікатора
ДК 003:2010

Відповідно до частини п'ятої статті 259 Господарського кодексу України
НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Зміну № 9 до національного класифікатора ДК 003:2010
"Класифікатор професій", затвердженого наказом Державного комітету
України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28.07.2010
№ 327 "Про затвердження, внесення зміни та скасування нормативних
документів" (далі – Зміна № 9 до ДК 003:2010).

2. Департаменту технічного регулювання та метрології оприлюднити
інформацію щодо затвердженої Зміни № 9 ДК 003:2010 на офіційному
веб-сайті Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського
господарства України.

3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника
Міністра – Торгового представника України Качку Т. А.

Міністр

Ігор ПЕТРАШКО

3411

ЗМІНА № 9

ДК 003:2010

"Класифікатор професій"

Сторінка 1

Усього сторінок 9

РОЗРОБЛЕНО: НДІ праці і зайнятості населення Мінсоцполітики України і НАНУ
ЗАТВЕРДЖЕНО: наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського
господарства України від 18.08.2020 р. № 1574

ЧИННА З 18.08.2020р.

1. Абзац двадцять п'ятий розділу 3 "Основні положення" Класифікатора професій
викласти у такій редакції: "У КП професійні назви робіт наводяться у чоловічому роді, окрім
назв, які застосовуються виключно у жіночому роді (економка, нянька, покоївка, сестра-
господиня, швачка). За потребою користувача, при внесенні запису про назву роботи до
кадрової документації окремого працівника, професійні назви робіт можуть бути адаптовані
для означення жіночої статі особи, яка виконує відповідні роботи (відповідно до пункту 4
параграфу 32 Українського правопису, схваленого постановою Кабінету Міністрів України
від 22.05.2019 № 437). Наприклад, інженер - інженерка, верстатник широкого профілю -
верстатниця широкого профілю, соціолог - соціологиня".

2. Останній абзац розділу 3 "Основні положення" Класифікатора професій вилучити.

Розділ 5 "КЛАСИФІКАЦІЯ ПРОФЕСІЙ"

Директива "ЗМІНИТИ"

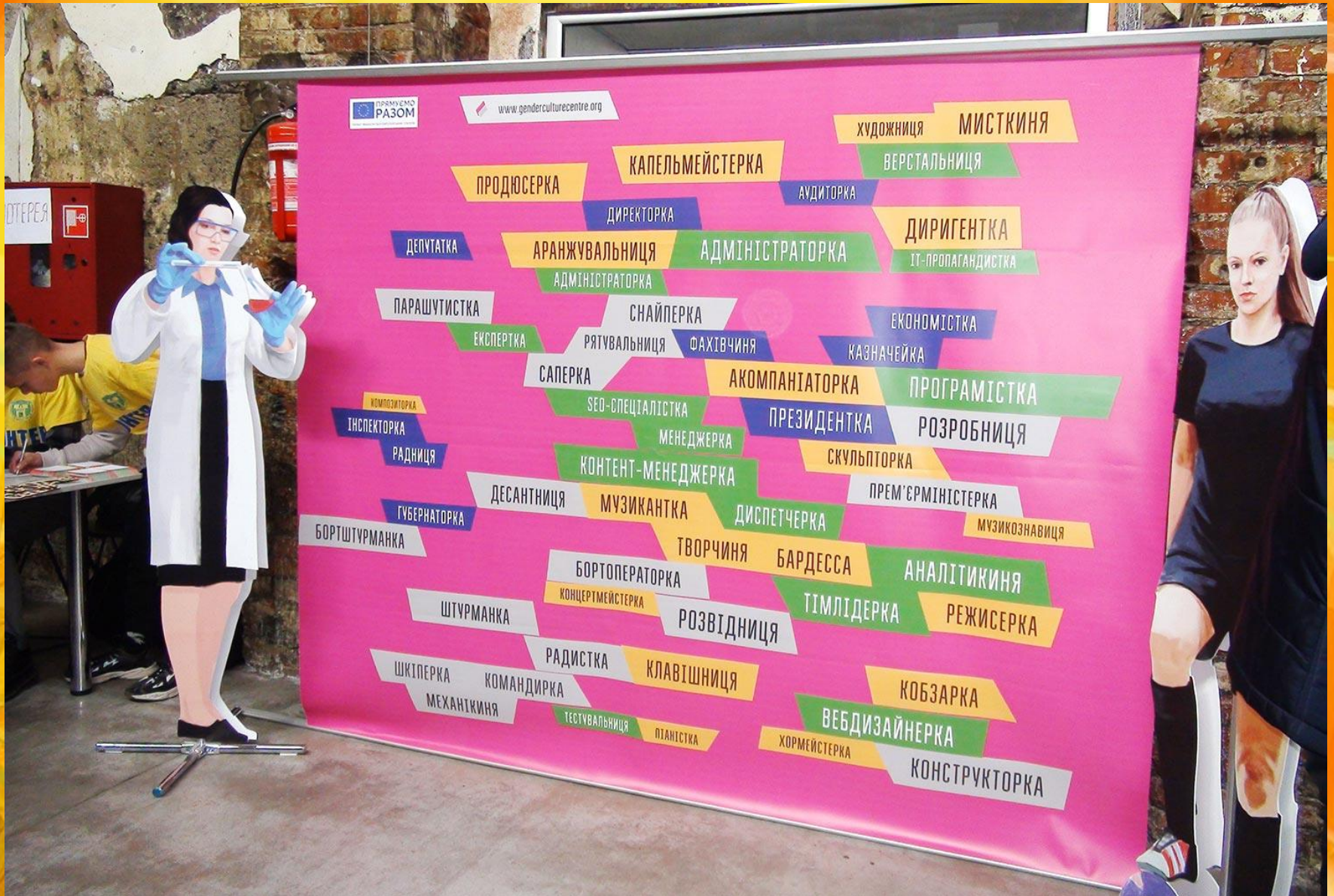
Директива	Є / має бути	Код КП	КОД ЗКПНТР	Найменування професійного угруповання
3	Є	231		Викладачі університетів та вищих навчальних закладів
	має бути	231		Викладачі університетів та закладів вищої освіти
3	Є	2310		Викладачі університетів та вищих навчальних закладів
	має бути	2310		Викладачі університетів та закладів вищої освіти
3	Є	2310.2		Інші викладачі університетів та вищих навчальних закладів
	має бути	2310.2		Інші викладачі університетів та закладів вищої освіти
3	Є	232		Викладачі середніх навчальних закладів
	має бути	232		Викладачі закладів загальної середньої освіти
3	Є	2320		Викладачі середніх навчальних закладів
	має бути	2320		Викладачі закладів загальної середньої освіти

Правильні фемінітиви

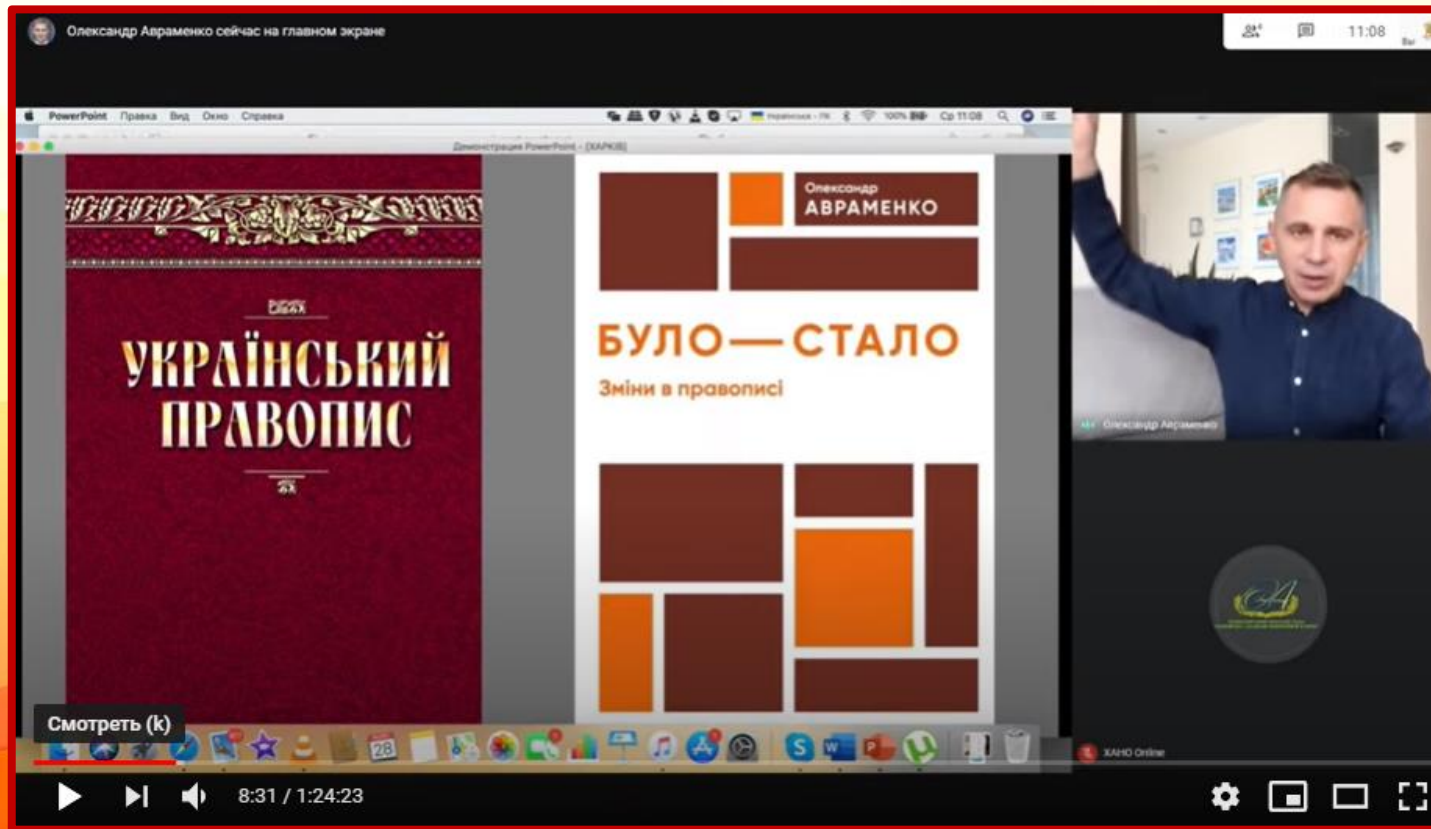
Новий правопис визначає, за допомогою яких суфіксів можна утворювати фемінітиви, при цьому не зобов'язує їх використовувати.

За допомогою суфіксів **-к-**, **-иц-(я)**, **-ин-(я)**, **-ес-** та ін. від іменників чоловічого роду утворюємо іменники на означення осіб жіночої статі

- к-** *автор* – *авторка*, *директор* - *директорка*
- иц-(я)** *верстальник* - *верстальниця*, *учень* - *учениця*
- ин-(я)** *кравець* - *кравчиня*, *плавець* - *плавчиня*,
майстер - *майстриня*, *філолог* - *філологиня*
- ес-** рідковживаний: *дияконеса*, *патронеса*, *поетеса*

Дистанційний семінар Олександра Авраменка «Як навчати української мови в умовах імплементації нового Українського правопису?»

<https://www.youtube.com/watch?v=XgZqqHqIBUE>
28 жовтня 2020 року

Дистанційний семінар Олександра Авраменка «Як навчати української мови в умовах імплементації нового Українського правопису?»

3. СУФІКСИ НА ОЗНАЧЕННЯ ОСІБ ЖІНОЧОЇ СТАТІ (ФЕМІНІТИВИ)

Вона філолог чи філологія?
Вона мер чи мерка?

БУЛО	СТАЛО
Не було правил творення фемінітивів.	За допомогою суфіксів -к-, -иц(-я), -ин(-я), -ес- та ін. від іменників чоловічого роду утворюємо іменники на означення осіб жіночої статі. Найуживанішим є суфікс -к- , бо він поєднуваний з різними типами основ: <i>авторка, дизайнерка, директорка, редакторка, співачка, студентка, фізичистка</i> та ін. Суфікс -иц(-я) прислуговує насамперед до основ -ник: <i>верстальник – верстальниця, набірник – бібліотекарка, порадиць – порадицьниця</i> , а також на -учень – учениця . Суфікс -ин(-я) сполучається з основами на -ець: <i>лавець – кравчиня, продавець – продавчиня</i> , а також на приголосний: <i>майстер – майстриня, фізіолог – фізіологиня, бойко – бойкиня, лемко – лемкиня</i> . Суфікс -ес- рідкоживаний: <i>диаконеса, патроністеса</i> .

19:48 / 1:24:23

Олександр Авраменко зараз на головному екрані

6. УЖИВАННЯ ВЕЛИКОЇ БУКВИ (ЛІТЕРИ)

«Фейсбук», «фейсбук» чи фейсбук?

БУЛО	СТАЛО
Назви історичних подій, епох, війн, революцій, народно-визвольних рухів, повстань, революційних свят, знаменних дат і т. ін. пишуться з великої літери: <i>епоха Відродження, Вітчизняна війна, Коліщизина, Революція 1905 р., Перше травня, День Незалежності України, Свято Перемоги</i> .	У назвах історичних подій, епох, календарних періодів і свят з великої букви пишемо перше (або єдине) слово і власні назви: <i>епоха Бароко</i> , [включено <i>Свято Перемоги і Вітчизняна війна</i>]. Примітка. У назвах свят: <i>День Незалежності України, День Соборності України, День Конституції України</i> з великої літери пишемо всі слова.
У назвах таких найвищих державних установ України, як <i>Верховна Рада України, Конституційний Суд України, Кабінет Міністрів України</i> , з великої літери пишуться всі слова.	Додано: <i>Верховний Суд України</i> .
Не було інформації про написання слів <i>Бог, Господь</i> як часток і розмовних звертків з малої букви.	Примітка. В усталених словосполученнях, які передають емоційну оцінку та використовуються в розмовному спілкуванні, на зразок: <i>бог зна що (невідомо що), бог зна коли (невідомо коли), господь з тобою (вами)</i> (жакнується як здивування, заперечення, докір).

28:41 / 1:24:23

**ЗВЕРНІТЬ
УВАГУ**

Найприкметніші зміни в структурі редакції 2019 року

- 1) виокремлення спеціальної частини, присвяченої чергуванню приголосних звуків;*
- 2) виокремлення спеціальних пунктів щодо окремих префіксів і суфіксів;*
- 3) виокремлення параграфа щодо написання складних займенників;*
- 4) розподіл правил написання власних назв на окремі параграфи;*
- 5) розподіл правил написання відмінкових закінчень іменників першої відміни в різних відмінках на окремі параграфи.*
- 6) переструктурування правил правопису слів іншомовного походження;*
- 7) доповнення новими параграфами розділу щодо вживання розділових знаків.*

ΠΕΡΜΗΧΟΛΟΤΙΑ

Старий правонис

*ΠΟΠΕΡΕΔΗЯ ΡΕΔΑΚЦЈЯ ΠΡΑΒΟΠΙСУ,
ΡΕΔΑΚЦЈЯ ΠΡΑΒΟΠΙСУ 1993 ΡΟΚУ*

Новий правонис

*НОВА ΡΕΔΑΚЦЈЯ ΠΡΑΒΟΠΙСУ,
ΡΕΔΑΚЦЈЯ ΠΡΑΒΟΠΙСУ 2019 ΡΟΚУ*

ПЕРМІНОЛОГІЯ

- літера → буква
- давньоруський → давньоукраїнський
- чергування *ч-в, і-й, з-із – зі (зо)* → позиція вживання відповідних прийменників, сполучників і префіксів
- м'який знак, знак м'якшення → м'який знак
- спрощення в групах приголосних → спрощення в буквосполученнях
- подвоєння → подвоєння букв унаслідок збігу, подвоєння букв як наслідок подовження приголосних
- правопис складних слів через дефіс → правопис складних слів із дефісом
- прикладка → означуваний, означальний, прикладковий іменник, прикладка

ПЕРМІНОЛОГІЯ

Більш уживаною стала термінологічна одиниця **буква**, а не **літера**.

Рекомендуємо звернути увагу на особливість у вживанні термінів під час вивчення таких розділів мовознавства:

- ❖ **графіки й орфографії** (тема «Позначення звуків мовлення на письмі» передбачає, що учні розуміють та пояснюють співвідношення між звуками й **буквами**; пояснюють звукове значення **букв** я, ю, є, ї та ш; уміють позначати на письмі м'якість приголосних **буквами** ь, і, є, ю, я);
- ❖ **лексикології** (правопис **букви** и, і, м'якого знака, апострофа, подвоєння **букв** у загальних і власних назвах іншомовного походження);
- ❖ **словотвору** (**буквосполчення** – чн- (-шн-));
- ❖ **морфології**
(велика **буква** та лапки у власних назвах,
букви –а (-я), –у (-ю) в закінченнях іменників ч.р. ЇЇ відміни;
букви е, о, и в прикметникових суфіксах, **буква** ь на кінці числівників і перед закінченням у непрямих відмінках,
букви е, и в особових закінченнях дієслів ЇЇ і ЇЇ дієвідмін);
букви –н- та –нн- у прислівниках)

ПОЗИЦІЇ ВЖИВАННЯ ВІДПОВІДНИХ ПРИЙМЕННИКІВ, СПОЛУЧНИКІВ І ПРЕФІКСІВ

Прийменник **у** вживаємо в позиції між двома буквами на позначення приголосних звуків.

Прийменник **з** уживаємо (в позиції) на початку речення перед буквою, що позначає голосний.

Позиційні вживання на письмі **у** чи **в**, **і** чи **й**, **з** чи його варіантів **із**, **зі** (**зо**) – це спосіб передати графічно одну з важливих фонетичних особливостей української мови – тяжіння до послідовного поєднання в мовному потоці звуків за моделлю «прийменник **у** вживаємо в позиції між двома буквами на позначення приголосних звуків. Прийменник **з** уживаємо (в позиції) на початку речення перед буквою, що позначає голосний...», тобто за принципом висхідної звучності – від слабших звуків (приголосних) до сильніших (голосних).

Для потреб схематизації використовуємо дві позначки:

△ — букви на позначення приголосних звуків, початок абзацу та розділовий знак (кома, крапка з комою, двокрапка, тире, дужки, три крапки);

○ — букви на позначення голосних звуків.

За читання схем учням та ученицями варто нагадати:

- загальна тенденція, якою керує вживання **у** та **в**, полягає в тому, щоб забезпечити між словами характерне загалом для української мови милозвучне поєднання приголосних і голосних звуків за моделлю △○△○, яке, наприклад, маємо в словах: *мама, тато, молоко, сорока, мила, розуму*;

- прийменники **у** вимові приєднуються до наступного слова, утворюючи з ним так зване фонетичне слово, наприклад, у словосполученні *глянув в очі* прийменник **в** та іменник *очі* на письмі є окремими словами, а у вимові — одним: [г'л'ану'в'оч'і];

- приєднуючись до наступного слова, яке починається на приголосний звук, прийменник **в** виступає нескладовим (нескладотворчим) голосним звуком [ʋ], наприклад: *стала в хаті* — [ст'ала ʋх'ат'і];

- початок мовлення (на письмі — початок речення), паузу в процесі мовлення (на письмі — певний розділовий знак) певною мірою можна вважати приголосним звуком (з огляду на відсутність голосу).

№	Схема	Написання	Вимова
1	△ у △	рік у школі 2018 р. у гімназії	[p'ik uʃkól'i] [(2018) p'ik uɣ'ímnáz'ij'i]
2	○ в ○	роки в академії у 2019 р. в області	[rok'i vakadém'ij'i] [ʋ(2019) róc'í vóbلاس't'i]
3	△ в ○	рік в академії 2020 р. в академії в МВФ	[p'ik vakadém'ij'i] [(2020) p'ik vakadém'ij'i] [вемвееф]
4.1	○ в △	роки в гімназії	[rok'i ʋɣ'ímnáz'ij'i]
4.2	○ у △ якщо △ — букви <i>в, ф</i> або поєднання букв <i>тв, хв, сф, рв, кв, лъв, ств</i> тощо	ліки у відділенні справи у фірмі вада у твердженні руки у хвилі точки у сфері вона у Львові	[l'iki ʋv'id':ile'n':i] [спра'ві ʋф'ірмі] [ва'да ʋтв'єрдʒе'n':i] [ру'кі ʋхв'іл'і] [то'чки ʋсф'єр'і] [вона' ʋл'в'ов'і]

ОСНОВНІ ЗМІНИ В ПРАВОПИСІ

2. СЛОВА ЩОДО ЯКИХ ДОПУСКАЄТЬСЯ ПРАВОПИСНА ВАРІАНТНІСТЬ

СЛОВА
ІНШОМОВНОГО
ПОХОДЖЕННЯ

ВЕРГІЛІЙ І ВЕРГІЛІЙ, ГЕОРГ І ГЕОРГ,
ГУЛЛІВЕР І ГУЛЛІВЕР: АУДІЄНЦІЯ І
АВДІЄНЦІЯ, ЛАУРЕАТ І ЛАВРЕАТ,
АУДИТОРІЯ І АВДИТОРІЯ

У СЛОВАХ, ЩО ПОХОДЯТЬ ІЗ
ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ Й ЛАТИНСЬКОЇ
МОВ, БУКВОСПОЛУЧЕННЯ АУ
ЗАЗВИЧАЙ ПЕРЕДАЄТЬСЯ ЧЕРЕЗ АВ:

АВТЕНТИЧНИЙ, АВТОБІОГРАФІЯ,
АВТОМОБІЛЬ, АВТОР, АВТОРИТЕТ,
АВТОХТОН, ЛАВРА, АВРОРА,
МАВРИТАНІЯ, ПАВЛО

БУКВОСПОЛУЧЕННЯ ТН У
СЛОВАХ ГРЕЦЬКОГО
ПОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДАЄМО
ЗАЗВИЧАЙ БУКВОЮ Т:

АПТЕКА, АСТМА, БІБЛІОТЕКА,
КАТОЛИЦЬКИЙ, ТЕАТР, ТЕОРІЯ,
ПРОМЕТЕЙ, ТАІСІЯ, ТЕОДОР

У ЗАПОЗИЧЕННЯХ ІЗ ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ
МОВИ, ЩО МАЮТЬ СТИКУ ТРАДИЦІЮ
ПЕРЕДАВАННЯ БУКВОСПОЛУЧЕННЯ
АУ ШЛЯХОМ ТРАНСЛІТЕРАЦІЇ ЯК АУ,
ДОПУСКАЮТЬСЯ ОРФОГРАФІЧНІ
ВАРІАНТИ:

АУДІЄНЦІЯ І АВДІЄНЦІЯ, АУДИТОРІЯ І
АВДИТОРІЯ, ЛАУРЕАТ І ЛАВРЕАТ, ПАУЗА
І ПАВЗА, ФАУНА І ФАВНА, КАФЕДРА І
КАТЕДРА, ЕФІР І ЕТЕР, МІФ І МІТ

У СЛОВАХ, УЗВИЧАЄНИХ В
УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ З Ф,
ДОПУСКАЄТЬСЯ ОРФОГРАФІЧНА
ВАРІАНТНІСТЬ НА ЗРАЗОК:

АНАФЕМА І АНАТЕМА, ДИФІРАМБ І
ДИТИРАМБ, ЕФІР І ЕТЕР, КАФЕДРА І
КАТЕДРА, ЛОГАРИФМ І ЛОГАРИТМ,
МІФ, МІФОЛОГІЯ І МІТ, МІТОЛОГІЯ,
АГАТАНГЕЛ І АГАФАНГЕЛ, АФІНИ І
АТЕНИ, БОРИСФЕН І БОРИСТЕН,
ДЕМОСФЕН І ДЕМОСТЕН, МАРФА І
МАРТА, ФЕССАЛІЯ І ТЕССАЛІЯ ТА
ІН

РАДОСТІ Й РАДОСТИ, ЛЮБОВІ Й
ЛЮБОВИ, БІЛОРУСІ Й БІЛОРУСИ

ВАРІАНТНІ
ФОРМИ
РОДОВОГО
ВІДМІНКА

Редакція 1990 р.	Редакція 2019 р.	Примітки, пояснення
... вживається вживаємо ...	Однією з найприкметніших ознак нової редакції є зміна модальності подання матеріалу: замість форм зворотних дієслів на -ся послідовно вживано форми першої особи множини дійсного способу. Завдяки цьому текст правопису набув рис «персоналізованости»
... літера (буква) буква (літера) ...	У новій редакції змінено пріоритетність уживання термінів «буква» і «літера», завдяки чому основним став термін «буква»
Найголовніші правила пунктуації	Уживання розділових знаків	У новій редакції змінено назву розділу, що стосується питань використання в реченнях і текстах розділових знаків. Важливо відзначити, що відповідно до тексту правопису поняття «пунктуація» стосується підсистеми правопису (<i>«Правопис складається з трьох підсистем: графіки (букв, якими позначають найтиповіші звуки), орфографії (закономірностей поєднання букв для передавання на письмі звукового образу української мови) і пунктуації (розділових знаків, за допомогою яких позначають змістове й інтонаційне членування висловленої думки)»</i>) та сукупності розділових знаків (<i>«В українській пунктуації використовуємо такі основні розділові знаки...»</i>)
... через дефіс із дефісом ...	У новій редакції вживано прийменник із замість через , тобто правильно буде <i>«пишемо слова із дефісом»</i> , а не <i>«пишемо слова через дефіс»</i>

–	афікс	У новій редакції використано лінгвістичне поняття «афікс»
... у випадку потреби у такому випадку у разі потреби у такому разі ...	У новій редакції послідовно простежується заміна калькованого «у випадку» на питоме «у разі»
... у його кінці речення після них починається з малої літери, а в кінці його ставимо крапку з комою ...	У новій редакції помітним є постпозиційне вживання займенників, що відбиває таку логіку: <i>у кінці речення = у кінці його</i>
... при під час ...	У новій редакції виразно простежується тенденція до заміни прийменника <i>при</i> прийменником <i>під час</i> та іншими синонімічними. Щоправда, в окремих місцях тексту нової редакції правопису все ж можна натрапити й на прийменник <i>при</i> . <i>...при</i> зазначенні (у дужках і без них) їхніх авторів та інших джерел цитування; <i>... спосіб абзацного членування тексту при переліку за допомогою тире...</i>
<i>n/n</i> (по порядку: № <i>n/n</i>)	<i>n/n</i> (по порядку : № <i>n/n</i>)	У новій редакції, як і в попередній, використано графічне скорочення <i>n/n</i> = <i>по порядку</i> , хоча звичайно нині більшість мовців уживає скорочення <i>з/п</i> = <i>за порядком</i>

<p>Для вставки ...</p>	<p>Для вставлення в текст цитати знака (знаків) питання або знака (знаків) оклику для вияву ставлення автора до наведеного ним матеріалу ...</p> <p>Для виділення ...</p> <p>Для зазначення ...</p>	<p>У новій редакції послідовно вживано віддіслівні іменники зі значенням процесності, а не результативності, пор.: <i>вставка – вставлення</i>.</p>
<p>... причинно-наслідкових ...</p>	<p>...причиново- та умовно-наслідкових, допустових і т. ін. відношень...</p>	<p>У новій редакції використано поняття <i>«причинові»</i>, а не <i>«причинні»</i> відношення. А в параграфі, присвяченому подвоєнню букв, видалено приклад <i>причина – причинний</i>.</p>
<p>... узагальнююче слово ...</p>	<p>...узагальнювального слова...</p> <p>...попереджувальна пауза, а однорідні члени вимовляються з перелічувальною...</p>	<p>У новій редакції не вживано діслівних форм на <i>-учий (-ючий)</i> та <i>-ачий (-ячий)</i>, натомість використано прикметникові форми за зразком: <i>узагальнюючий > узагальнювальний</i> <i>уточнюючий > уточнювальний</i> тощо</p>

<p>..., як правило, ...</p> <p>... в основному ...</p>	<p>... звичайно ...</p> <p>... переважно ...</p> <p>... здебільшого ...</p>	<p>У новій редакції найчастіше не вживано прислівникових калькованих сполук <i>як правило</i> та <i>в основному</i>, натомість актуалізовано питомі <i>звичайно</i> (не <i>зазвичай</i>), <i>переважно</i>, <i>здебільшого</i></p>
<p>... у ряді слів книжного й церковного походження...</p>	<p>... для стилів книжної мови (офіційно-ділового, наукового, публіцистичного) ...</p>	<p>У правописі констатовано розподіл стилів за ознакою книжності, відповідно три стилі кваліфіковано як книжні: офіційно-діловий, науковий, публіцистичний</p>
<p>—</p>	<p>... називним відмінком теми (уявлення) ...</p>	<p>У новій редакції використано лінгвістичне поняття «називний відмінок теми (уявлення)»</p>
<p>... слід відрізнати ...</p>	<p>... слід відрізнати ...</p>	<p>У новій редакції правопису, як і в попередній, продовжено традицію вживання модального прислівника <i>слід</i>, хоча в деяких посібниках з культури мовлення його рекомендують уникати як калькованого</p>
<p>Сполучення губного та йотованого звукосполучення</p>	<p>Губний + й ...</p>	<p>У новій редакції не вжито поняття «йотований»</p>
<p>Суфікси зменшено-пестливих слів</p>	<p>... суфіксах зі зменшено-пестливим значенням ...</p>	<p>У новій редакції уточнено, що зменшено-пестливе значення передають відповідні словотворчі суфікси</p>

УЖИВАННЯ РОЗДІЛОВИХ ЗНАКІВ

- Крапка (.)
- Знак питання (?)
- Знак оклику (!)
- Кома (,) в простому реченні
- Кома (,) в складному реченні
- Крапка з комою (;)
- Двокрапка (:)
- Тире (—) в простому реченні
- Тире (—) в складному реченні
- Тире (—) в деяких стилістичних фігурах
- ТРИ КРАПКИ, або КРАПКИ (...)
- Дужки (), [], < >
- Лапки (« », " ", „ ", рідше „ ”)
- Скісна риска (/)
- Комбіноване вживання розділових знаків
- Розділові знаки для оформлення прямої мови та цитат
- Правила рубрикації тексту і розділові знаки для оформлення пунктів переліку

ПРАВИЛА РУБРИКАЦІЇ ТЕКСТУ ТА РОЗДІЛОВІ ЗНАКИ ДЛЯ ОФОРМЛЕННЯ ПУНКТІВ ПЕРЕЛІКУ

V. Уживання розділових знаків

§ 168. Правила рубрикації тексту і розділові знаки для оформлення пунктів переліку

Найвищий рівень членування тексту

I. П. або А. П.

Середній рівень членування

1. П.

Нижчий рівень членування

1) т;

Найнижчий рівень членування

1) т;

або

1.

1.1.

1.2.

1.3.

РОЗДІЛОВІ ЗНАКИ

вироблення наукового мовлення учнів та учениць

правила оформлення прямої мови та цитат

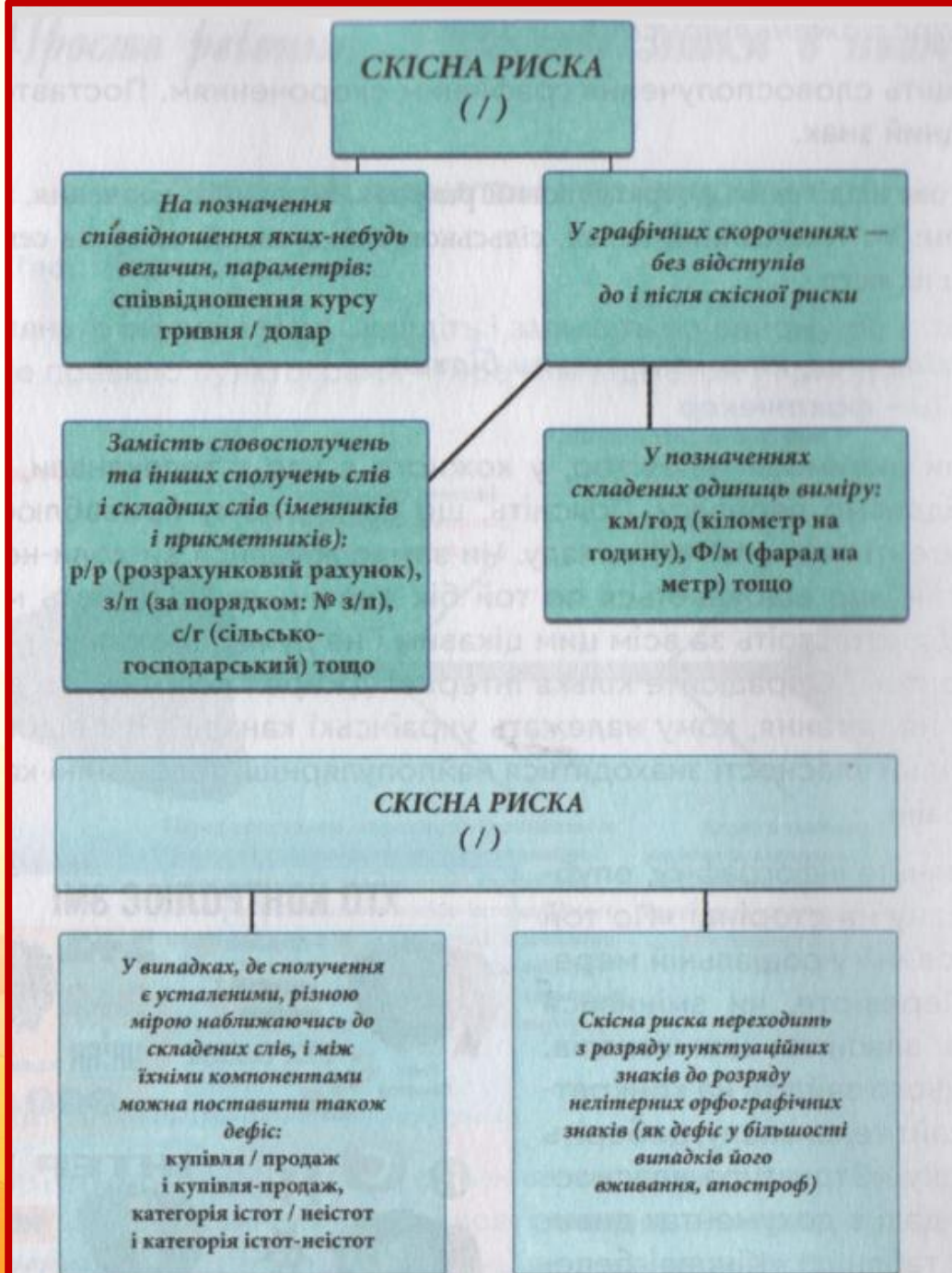
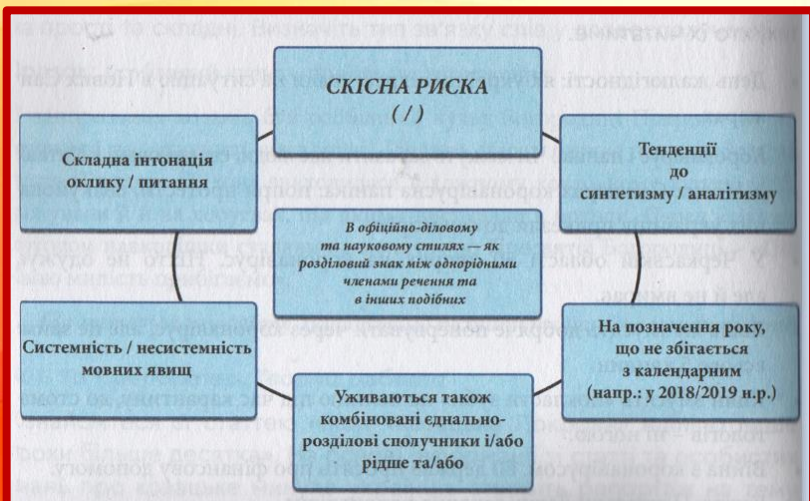

**АКАДЕМІЧНА
ДОБРОЧЕСНІСТЬ**

Уточнено норми вживання лапок, коми, тире, двокрапки, знаків питання й оклику для прямої мови

Скісна риска – окремий розділовий знак.

V. Найголовніші правила пунктуації § 165. Скісна риска (/)

Лапки

ЛАПКИ

Редакція 1990 р.	Редакція 2019 р.
V. Найголовніші правила пунктуації § 124. Лапки	V. Уживання розділових знаків § 164. Лапки (« », “ ”, „ “, рідше „ ”)
У лапки беруться:	Лапки ставимо в таких позиціях.
1. Цитати, причому й тоді, коли цитата входить у речення як його складова частина ...	1. Для виділення в тексті прямої мови, цитат — як у тих випадках, коли цитата становить окрему частину складного речення, так і тоді, коли вона вживається в межах простого речення або однієї з частин складного речення як їхній компонент ...
Примітка 3. а) Кома, крапка з комою, двокрапка й тире ніколи не ставляться перед закритими лапками, а тільки після них ...	Примітка 1. Такі розділові знаки, як крапка, кома, крапка з комою, двокрапка й тире, ніколи не ставимо перед закритими лапками, а тільки після них ...
	Примітка 3. ... Якщо за характером речення в його кінці має стояти крапка, вона зберігається і в тому разі, коли речення закінчується фрагментом у лапках з наявністю перед закритими лапками цих розділових знаків: <i>Бідний багатому: «Здоров будь!»</i> . <i>Багатий бідному: «Будь здоров!»</i> (народна творчість).
2. Слова, що їх не вважають за свої або наводять з відтінком презирливого чи іронічного ставлення до чужого	2. Для виділення в тексті слів (висловів), що їх наводять як «чужі» або з відтінком іронічного, презирливого

вислову, а також слова, вжиті вперше або, навпаки, застарілі та незвичайні ...

і подібного ставлення до чужого висловлювання, а також слів незвичайних, слів, ужитих уперше або, навпаки, застарілих, і т. ін. ...

У редакції 1990 року § 124 мав вигляд наступний. Тут зазначено норми постановлення лапок у тексті, але не було вказано, як ставити лапки в межах речення, а також вказано, що лапки ставимо в таких позиціях.

Ця редакція була скасована в редакції 2019 року.

3. Якщо в цитованому тексті або в прямій мові, узятих у лапки, є інші цитування, а також власні назви, іронічні вислови та інші слова або вислови, що мають уживатися в лапках, доцільно використовувати лапки різної форми — зовнішні і внутрішні. У функції перших рекомендовано вживати кутові лапки, або «лапки-ялинки» («...»), у функції внутрішніх — «лапки-лапки» (“...” та ін.):

«*Це мій “Кобзар”*», — сказав він.

Якщо з певних причин не вдається використовувати зовнішні і внутрішні лапки різної форми, то в кінці прямої мови або цитати лапки одного виду в безпосередній близькості не повторюються. Не можна писати, наприклад: «*Це мій «Кобзар»*», — сказав він.

Лапки, що виділяють якесь слово (кілька слів) у кінці прямої мови або цитати, зберігаються перед зовнішніми закритими лапками тієї ж форми тоді, коли між ними стоїть знак оклику, знак питання або три крапки:

«*Ти дивився телефільм «Роксолана?»*» — спитав він товариша.

На письмі (у рукописних текстах) «лапки-лапки» традиційно використовують у формі „...”.

5. Для виділення в тексті слів або висловів, що їх подають як значення інших слів (висловів):
Слово *голова*, крім свого прямого значення, має ще й кілька переносних: *«розум»*, *«керівник»*, *«початок колонії та ін.*; *голова «керівник»* — це *метафора*.

Якщо в цитованому тексті або в прямій мові, узятих у лапки, є інші цитування, а також власні назви, іронічні вислови та інші слова або вислови, що мають уживатися в лапках, доцільно використовувати лапки різної форми - зовнішні і внутрішні.

«Це мій “Кобзар”», - сказав він.

«Це мій «Кобзар», - сказав він.

Не можна писати, наприклад: «Це мій «Кобзар»», - сказав він.

Лапки, що виділяють якесь слово (кілька слів) у кінці прямої мови або цитати, зберігаються перед зовнішніми закритими лапками тієї ж форми тоді, коли між ними стоїть знак оклику, знак питання або три крапки:

«Ти дивився телефільм

«Роксолана»?»» - спитав він товариша.

*Примітка. Якщо слова автора починаються словами **так, ось що, ось як і под.**, то в тих випадках, де після прямої мови мали б стояти кома й тире, ставимо тільки тире:*

«Треба завжди бути чесними» - так казала дітям мати.

Круглі дужки

Круглі дужки

Редакція 1990 р.	Редакція 2019 р.
V. Найголовніші правила пунктуації § 123. Дужки [()]	V. Уживання розділових знаків
У дужки беруться: 1. Підзаголовки, пояснення іншомовних та маловідомих слів тощо: <i>Мова і час (Розвиток функціональних стилів сучасної української літературної мови)...</i>	1. Круглі дужки ставимо в таких позиціях. 1. Для виділення в тексті підзаголовків, пояснення маловідомих, зокрема іншомовних, слів, уточнення попереднього слова (слів), для наведення другої назви кого- або чого-небудь, прикладів до чого-небудь, варіантів (слова та ін.), для подання прізвища автора або іншого джерела після цитування тощо: <i>Мова і час (Розвиток функціональних стилів сучасної української літературної мови). Київ, 1977 (назва книжки)...</i>

() – круглі,

[] – квадратні,

<...> – кутові

2. Вставні слова та вставні речення, подані як додаткові уваги до тексту: <i>Там батько плачучи з дітьми (А ми малі були і голі), Не витернів лихої долі, Умер на панцині!..</i> (Шевченко)...	2. Для виділення вставлених слів, сполучень слів і речень, що подаються як додаткові зауваження та пояснення до основного змісту речення: <i>...Там батько плачучи з дітьми (А ми малі були і голі), Не витернів лихої долі, Умер на панцині!..</i> (Т. Шевченко) ... Примітка. Якщо вставлена конструкція в дужках являє собою самостійне речення (кілька таких речень), у кінці її перед закритою дужкою має стояти відповідний розділовий знак: крапка, три крапки, знак питання, знак оклику; після закритої дужки розділові знаки не ставимо: <i>... Син. (Пустун. Екзамен. Фокстроти.)</i> (М. Рильський). Це правило стосується також уживання крапки в реченнях, що є ремарками в драматичних творах і вставками, що вказують на реакцію слухачів ... Але після прізвищ цитованих авторів та інших джерел цитування крапки в дужках не ставимо.
5. Прізвище автора, що стоїть після цитати, наведеної з його творів.	5. Для зазначення після цитати прізвища автора або іншого джерела цитування: <i>... (журнал «Дніпро», 2016, № 1, с. 15).</i>
6. Знак питання або знак оклику в цитатах для вияву ставлення автора до наведеного ним матеріалу.	6. Для вставлення в текст цитати знака (знаків) питання або знака (знаків) оклику для вияву ставлення автора до наведеного ним матеріалу.
Примітка 1. а) Кома, крапка з комою, двокрапка й тире не ставляться (крім поодиноких специфічних випадків) перед відкритою чи закритою дужкою, а тільки після останньої ...	Примітка 1. Такі розділові знаки, як кома, крапка з комою, двокрапка й тире, не ставимо перед відкритою чи закритою дужкою, а тільки після закритої ...
Примітка 3. Після цитати, за якою йде в дужках посилання на автора та джерело, крапки не ставимо, а переносимо її за дужки. Проте, коли безпосередньо перед прізвищем автора є вже дужки, крапки слід ставити перед посиланням	Примітка 3. Після цитати, за якою в рядок подано в дужках посилання на автора або інше джерело, крапки не ставимо, а переноситься за дужки. Знак оклику, знак питання, три крапки в подібних випадках перед посиланням ставимо, проте крапку після нього в кінці речення також ставимо. Крапку, як і інші розділові знаки, в кінці речення перед посиланням ставимо тільки тоді, коли це посилання переноситься на інший рядок (в епіграфах, при віршових цитатах тощо),

Квадратні та кутові, або ламані, дужки

КВАДРАТНІ ТА КУТОВІ, АБО ЛАМАНІ, ДУЖКИ

Редакція 1990 р.	Редакція 2019 р.
V. Найголовніші правила пунктуації § 123. Дужки [()]	V. Уживання розділових знаків § 163. Дужки (), [], <>
	II. У спеціальних випадках (звичайно в текстах наукового та офіційно-ділового стилів) — там, де потрібна особлива точність і однозначність розуміння, — уживаємо квадратні дужки. 1. Для розмежування в реченні внутрішніх і зовнішніх дужок, коли можуть застосовувати дужки різної форми — круглі (як внутрішні) і квадратні (як зовнішні). 2. Для вставлення в текст цитати того чи іншого пояснення (у тих випадках, де в текстах загального призначення досить круглих дужок, для відновлення скороченого в оригіналі слова: <i>Хочемо ми чи не хочемо, логіка подій і певних соціальних процесів</i> [пропуск. — Упор.] <i>ми мусимо це визнати; до Р[іздва] Х[ристового]</i> (з коментарів і вставок упорядника до видання творів М. Хвильового 1990 р.). 3. Для вказування на зроблений пропуск у тексті цитати — за допомогою трьох крапок, поміщених у дужки такої форми, з відступами між знаками з обох боків дужок (у текстах загального призначення для цього достатньо тільки вживання трьох крапок).
	III. Для вказування на зроблений пропуск у тексті цитати у спеціальних текстах застосовують також, крім квадратних, кутові дужки — з трьома крапками всередині них і з відступами між знаками з обох боків.

() — круглі,

[] — квадратні,

<...> — кутові

Скорочені назви одиниць вимірювання пишемо без крапок: Б - байт, Вт - ват, г - грам, га - гектар, кг - кілограм, км - кілометр, дм - дециметр, кБ - кілобайт, кВт - кіловат, кг - кілограм, л - літр, м - метр, мм - міліметр, см - сантиметр, т - тонна, ц - центнер.

грн (гривня), **млн** (мільйон),
млрд (мільярд), **трлн** (трильйон),
смт (селище міського типу)

Важливо! У випадку усічення крапка зберігається дол. (долар), коп. (копійка), тис. (тисяча).

ПРАВИЛА ПЕРЕНОСУ

Коли корінь починається на голосний, то перенос здійснюємо довільно:

ро-зора́ти, роз-ора́ти, ро-зо-ра́ти
бе-зупи́нно, без-упи́нно, безу-пи́нно

але коли на приголосний, то від кореня його не відриваємо: дозрі́вати (а не доз-рі́вати), ви́правданн́я (а не ви́п-равданн́я).

ПРАВИЛА ПЕРЕНОСУ

Під час друку на комп'ютері в деяких користувачів виникає проблема зі збереженням єдності цих елементів. Подолати цю проблему допоможе використання клавіш **CTRL+SHIFT+SPACE** (пробіл), які потрібно натиснути одночасно, щоб утворився нерозривний пробіл між відповідними елементами.

ctrl+
shift+
space

Порівняно з редакцією 1990 р. у редакції 2019 р. вилучено примітку щодо варіантного написання власних назв (географічних, іменах) іншомовного походження. (розділ 111) «Транспис слів іншомовного походження. Приголосні звуки і букви на позначення приголосних. Правила рубрикації тексту і розділові знаки для оформлення пунктів

+ Г

СЛОВНИЧОК ВИНЯТКІВ

словничок іменників III відміни із закінченням –И
в родовому відмінку однини

СЛОВНИЧОК СЛІВ ІЗ Г

словничок іменників чоловічого роду II відміни
у формі родового відмінка однини, що мають різні
закінчення залежно відлексичного значення

СЛОВНИЧОК ФЕМІНІТИВІВ

словничок іменників чоловічого роду
II відміни у формі родового відмінка однини

СЛОВНИКИ ЗА НОВИМ ТРАВЛІСОМ

СЛОВНИЧОК ВЛАСНИХ НАЗВ

словничок іншомовних прізвищ

СЛОВНИЧОК ТЕНДЕНЦІЙ

словничок складних і
складноскорочених слів

1. Заспокоїтися та видихнути

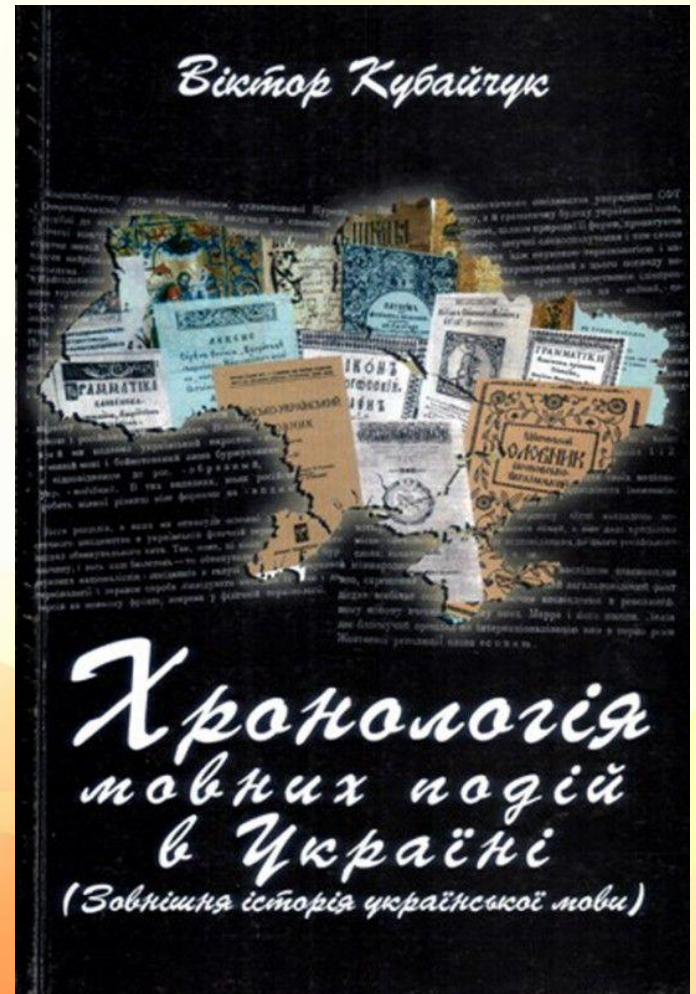

2. Учити історію мови

МОВА МАЄ ЗНАЧЕННЯ

ВСЕ МАЄ ЗНАЧЕННЯ

<http://movahistory.org.ua>

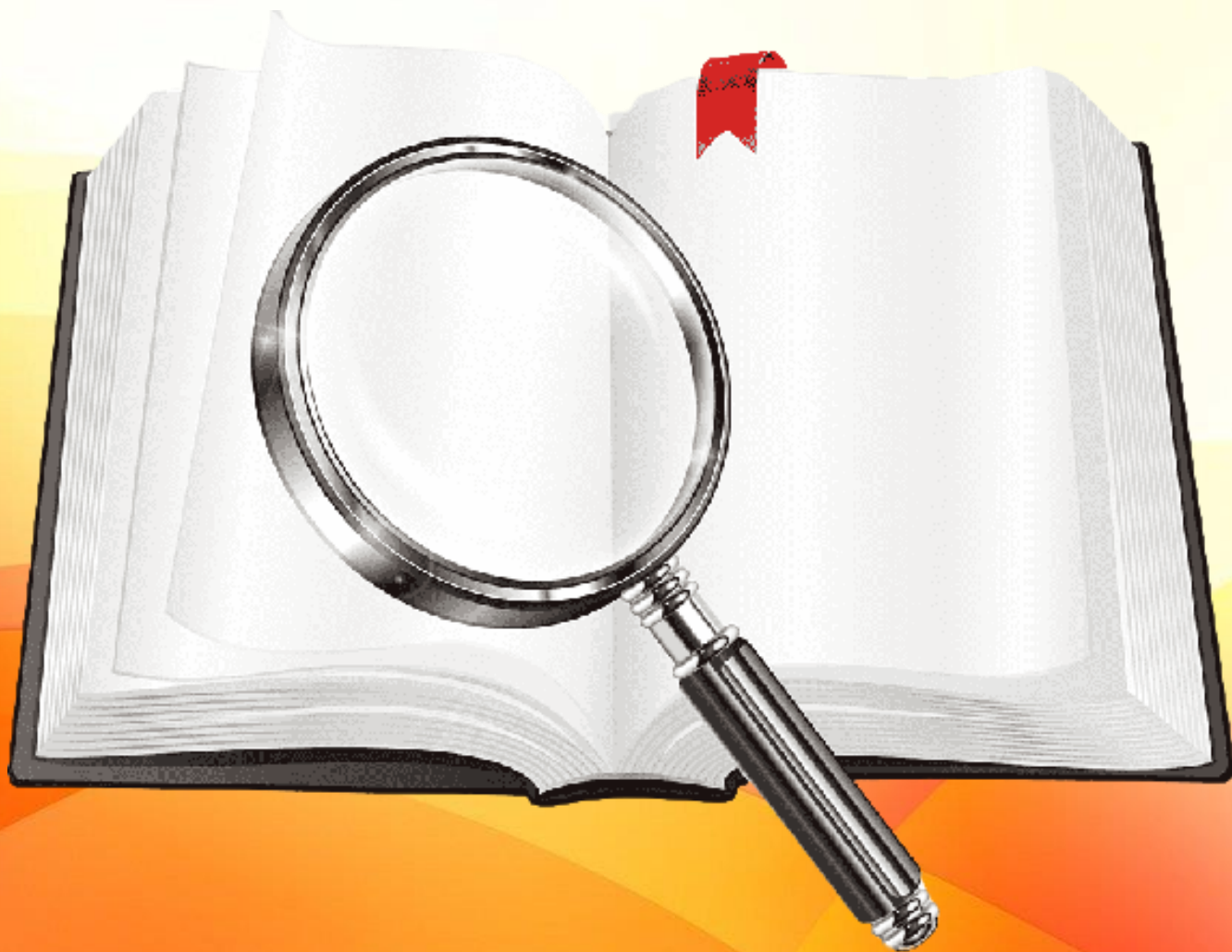
4. Креативити

5. Запитати учнів

*Огляд методичних посібників із застосуванням
Українського правопису в редакції 2019 року*

КНИЖЕЧКИ ЗАРЯДЖАЮТЪ
ІДЕЯМИ

Перелік літератури

Переліки

2021/2022 навчальний рік

- [Перелік навчальної літератури, програм, рекомендованої МОН України для використання у закладах дошкільної освіти](#)
- [Перелік навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОН України для використання у початкових класах закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою](#)
- [Перелік навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОН України для використання в 5-11 класах закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою](#)
- [Перелік навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОН України для використання у класах закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин](#)
- [Перелік навчальної літератури, рекомендованої МОН України для використання у спеціальних закладах загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами](#)

[Лист МОН від 09.08.2021 № 1/9-404 "Про переліки навчальної літератури та навчальних програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в освітньому процесі закладів освіти у 2021/2022 навчальному році"](#)

- [Перелік навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОН України для використання в навчально-виховному процесі закладів освіти працівниками психологічної служби у системі освіти України](#)

Олександр
АВРАМЕНКО

БУЛО — СТАЛО

Зміни в правописі

Авраменко, О.

A21 Було – стало: зміни в правописі / О. Авраменко. – Київ : Видавництво Даринка, 2019. 40 с.

ISBN 978-966-97982-0-6

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 22 травня 2019 року № 437 затверджено нову редакцію «Українського правопису». У цьому посібнику викладено основні правописні нововведення. Засвоєння норм, що зазнали змін, сприятимуть таблиці з правилами, вправи з ключем, завдання в тестовій формі та ін. У кінці посібника подано короткий словник наголосів.

Для учнів, студентів, учителів, викладачів, коректорів і широкого загалу.

© «Видавництво «Даринка», 2019

УДК 811.161.2'06'35-048.76

8. ПРАВОПИС ЗАКІНЧЕНЬ ВІДМІНЮВАНИХ СЛІВ

З Лондона чи з Лондону?

Почуття гідності чи гірності?

БУЛО	СТАЛО
II відміна (іменники чоловічого роду)	
Родовий відмінок однини	
Іменники чоловічого роду в родовому відмінку однини приймають закінчення -а, -я , коли вони означають назви населених пунктів: <i>Житомира, Києва, Лондона, Луцька, Миргорода, Парижа</i> .	Закінчення -а, -я у родовому відмінку однини мають іменники чоловічого роду, що позначають назви населених пунктів із суфіксами -ськ-, -няк-, -єнь-, -бург-, -град-, (-горат-), -іль-, (-поль-), -мир-, -слав- : <i>Бердичівська, Луцька, Трускавця, Птицька, Виньгорода, Боршталів, Житомира, Ярослава</i> .
Примітка. Але -у, -ю пишеться у складних назвах населених пунктів, другою частиною яких є іменник, що має звичайно родовому відмінку закінчення -у: Давидового Броду, Зеленого Гайу, Кривого Рогу тощо.	Іменники чоловічого роду з наголосом у родовому відмінку на кінець мають складні та з суфіксами присвійності -ів-, (-ів-), -ин-, (-ин-), -ач-, -ич- : <i>Білка, Дніпрів, Львівна, Києва, Батуринів, Пирятинів, Басмачів, Галичів</i> , лише в окремих випадках з наголосом на кінці іменника: <i>Бурчівна, Довжанівна, Малого Кужльничівна, Сидирівна</i> . Решта назв населених пунктів мають закінчення -а, -я .

3. СУФІКСИ НА ОЗНАЧЕННЯ ОСІБ ЖІНОЧОЇ СТАТІ (ФЕМІНІТИВИ)

Вона філолог чи філологиня?
Вона мер чи мерка?

БУЛО	СТАЛО
Не було правил творення фемінітивів.	За допомогою суфіксів -к-, -ин(-ів-), -ин(-ів-), -єт(-ів-) від іменників чоловічого роду утворюємо іменники на означення осіб жіночої статі. Набувають назви с суфіксами -к-, -ин(-ів-) бо він позначаєвій з різними типами основ: <i>авторка, олімпійка, директорка, ректорка, співачка, студентка, фізикатка</i> та ін.
	Суфікс -ин(-ів-) придіємо наслідок до основ на -ник: <i>верстальник – верстальниця, набірник – набірниця, торгаш – торгашка</i> , а також на -єць: <i>учень – учениця</i> .
	Суфікс -ин(-ів-) сполучає з основними на -єць: <i>кравець – кравчиня, провідник – провідниця</i> , а також на прикладості: <i>майстер – майстриня, філолог – філологиня, бейсбол – бейсболка, злітчик – злітчиця</i> .
	Суфікс -єт(-ів-) різкожваканий: <i>офікантеса, палеонтолог, поетеса</i> .

Зуважить!

Не всі іменники чоловічого роду можна утворити назви осіб жіночої статі: *мер, екстрасенс, математик, академік* та ін. У такому разі для означення жіночої статі використовують слово *пані*, форми дієслів минулого часу та інші мовні ресурси: *пані поетеса, мер поодиноким, математик Краковська*.

УДК 811.161.2:81'35(07)

3-12

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

(лист Міністерства освіти і науки України № 1/11-7045 від 13.10.2020)

Рецензенти:

Ткаченко Т. В., доцент кафедри стилістики української мови
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова,
кандидат філологічних наук;

Мірошник С. І., доцент кафедри суспільно-гуманітарної освіти
Київського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів,
кандидат педагогічних наук, учитель-методист.

Заболотний О. В.

Український правопис — це доступно / О. В. Заболотний, В. В. Заболотний. — Київ :
Літера ЛТД, 2020. — 272 с.
ISBN 978-966-945-230-6

ПРАКТИКУМ

1. Прочитайте вголос слова. Закрийте цю сторінку й запишіть три слова, які запам'ятали (на вибір).

Павичевий, онлайнівий, яблуневий, стилівий, матчевий, магнієвий, борцовий, кварцовий, беззневий, овочевий, спортивний, сторожовий, помаранчевий.

Укажіть 2 слова:

- із суфіксом -ев- (-ев-). Обгрунтуйте написання букви **е** (е) в суфіксі;
- із суфіксом -ов-.

2. Запишіть, уставляючи на місця пропуски прикметники, утворені від наведених поруч слів за допомогою суфікса -ев- (-ев-) або -ов-.

смачний ___ йогурт	груша
перемога в ___ протистоянні	матч
оформити ___ переказ	гроші
приготувати ___ асорті	овочі
___ скло автомобіля	вітер

3. Виконайте тестові завдання.

1. Букву **е** треба писати на місці пропуску в прикметнику, утвореному від іменника

- А читач – читач..вий
- Б доць – доць..вий
- В плече – плеч..вий
- Г кварц – кварц..вий

2. Суфікс -ов- треба писати в прикметнику, утвореному від іменника

- А борщ
- Б матч
- В ситець
- Г овоч

3. Букву **е** треба писати на місці пропуску в усіх словах рядка

- А яблун..вий, м'яз..вий, відповідч..вий
- Б груди..вий, топол..вий, грош..вий
- В вишн..вий, бірж..вий, корен..вий
- Г груш..вий, криштал..вий, спортив..вий

23. Букви Е (Є), О в суфіксах прикметників

Суфікс **-ЕВ-** (**-ЄВ-**) уживаємо в прикметниках, у яких наголос падає на **ОСНОВУ** і які утворено від іменника з основою на **М'ЯКИЙ** або **ШИПЛЯЧИЙ** (ж, ч, ш) приголосний

січневий (від *січень*),
грушевий (від *груша*),
ситецьвий (від *ситець*),
грошевий,
алюмінієвий (від *алюміній*),
значеннєвий, життєвий,
дієвий, калієвий, азуттєвий

В інших випадках у прикметниках уживаємо суфікс **-ОВ-**

калієвий, вітровий, кварцовий,
доцьовий, біржовий, речовий, грошовий,
нульовий, життєвий, стилівий,
бойовий, крайовий

Пишемо **-ев-**

павич – ПАВИЧЕВИЙ яблуна – ЯБЛУНЕВИЙ
шиплячий наголос на основі м'який наголос на основі

Лайфхак «ГРОШОВИЙ»

Яку букву (**е** чи **о**) треба писати в суфіксі слова *грош..вий*?

Якщо наголос падає на **ЗАКІНЧЕННЯ** (а не на **ОСНОВУ**), то завжди пишемо **о**: *грошовий, нульовий*. А якщо наголос падає на **ОСНОВУ**, то потрібно ще дивитися на останній звук в основі іменника, від якого утворено прикметник. Якщо це м'який або шиплячий звук, то пишемо **е** (**є**): *овочевий* (від *овоч*), *магнієвий* (від *магній*).

Олександр Заболотний
Віктор Заболотний

Видавництво
Літера

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС – ЦЕ ДОСТУПНО!

- Правила в таблицях
- Новації правопису
- Практичні завдання

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС В ІЛЮСТРАЦІЯХ. ПРАВИЛА — ЛЕГКО ТА ШВИДКО

ІДЕЯ: МАРИНА КОНОВАЛОВА
ІЛЮСТРАЦІЇ: ОЛЬГА КРИШТАЛЬ

ОСНОВА

ЗМІСТ

Перезисе слово	4
Правопис О, А в словах	5
Ужикання І, И на початку слова	11
Літери Г, Г' а українських та в давню записаних словах	14
Літери Г, Г' для передавання звуку [G], [H] у словах іноземного походження	18
Ужикання м'якого знака (Ь)	22
Написання Ю, Ю	30
Чергування приголосних	31
Чергування приголосних під час словотворення	32
Чергування Г, К, Х із Ж, Ч, Ш	34
Чергування Д із ДЖ	36
Чергування Т із Ч; З із Ж; С із Ш; ЗД із ЖДЖ	37
Чергування СТ зі Ш	38
Чергування В із ВЛ; П із ПЛ; В із ВЛ; М із МЛ; Ф із ФЛ	39
Зміна приголосних перед наступним приголосним під час словотворення	40
Зміна приголосних перед суфіксом -Н	41
Зміна приголосних перед суфісальним голосним під час словотворення	44
Спрощення в сполученнях літер	45
Апостроф (')	48
Написання Ю, Ю	48
Позивні жикання прикличовиць і префікси У та В	62
Подвійня літер як наслідок подвійних приголосних	67
Зміна приголосних перед наступним приголосним під час словотворення	77
Неголосні в подвійній літері на позначення приголосних у словах іноземного походження	80
Префікси АРХІ-, АНТИ-, КВАЗИ-	86
Суфікси -К-, -НИ(-В), -НИ(-В), -ЕС-	89
Суфікси -ІР-, -ІСТ-, -ІЗМ-, -ІР-, -ІСТ-, -ІЗМ-	93
Правило снів разом	96
Складні іменниці	101
Складні слова	103
Ужикання подвійної літери	108
Візмінювані іменниці	127
Сполучення літер th у словах грецького походження	129
Літери W у словах англійського походження	131
Звуки [J]	132
Сполучення літер AU, OU	133
Розділові знаки: списки речень (/)	136

2.2 УЖИВАННЯ М'ЯКОГО ЗНАКА (Ь)

Літерою ь позначаємо на письмі м'якість приголосних звуків.
Ь пишемо: а) після д, т, з, с, дз, ц,

а, н наприкінці слова та складу:
мідь, сунь, наморозь, вісь, гедзь,
палець, крохмаль, кінь, дядько,
молотьба, близько, восьмий,

УДК 811.161.2(035)

Н76

Новий український правопис в ілюстраціях. Правила — легко та швидко [Текст] / упоряд. М. В. Коновалова ; худож. О. О. Кришталь. — Х. : ВГ «Основа», 2021. — 143, [1] с. : іл. — (Серія «Візуалізований довідник»).

ISBN 978-617-00-4000-8.

Пропонований посібник укладено відповідно до нової редакції Українського правопису 2019 року. Видання допоможе вам опанувати Новий Український правопис швидко і ґрунтовно. Найсуттєвіші зміни викладено докладно та стисло, проілюстровано для швидкого запам'ятовування.

Посібник стане в пригоді школярам та їхнім батькам, учителям і студентам вишів і всім охочим удосконалити знання з української мови.

© Коновалова М. В., упорядкування, 2021
© Кришталь О. О., ілюстрації, 2021
© ТОВ «Видавнична група «Основа»», 2021

НОВА
УКРАЇНСЬКА
ШКОЛА

БІБЛІОТЕЧКА
ШКОЛЯРА

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС:

коментарі, завдання
та вправи

5-11
КЛАСИ

ІНШОМОВНІ СЛОВА
АПОСТРОФ
ПРЕФІКСИ

ЧАСТИНИ МОВИ
СУФІКСИ

РОЗДІЛОВІ ЗНАКИ

ВІДМІНЮВАННЯ

ОСНОВА
видавничий центр

УДК 811.161.2(035)
Н73

Новий Український правопис: коментарі, завдання та вправи. 5–11-й класи [Текст] / упоряд. О. Г. Куцінко. — Х. : Вид. група «Основа», 2020. — 175, [1] с. : табл. — (Серія «Бібліотечка школяра»).

ISBN 978-617-00-3748-0.

Посібник складено за новою редакцією Українського правопису 2019 року. Найсуттєвіші сучасні зміни викладено докладно й водночас стисло, а також проілюстровано завданнями та вправами для закріплення здобутих знань.

Докладний зміст-показчик наприкінці довідника допоможе якнайшвидше віднайти потрібну інформацію.

Для здобувачів загальної середньої освіти і їхніх батьків, учителів і студентів вишів та всіх охочих опанувати або вдосконалити знання в царині української мови.

© Куцінко О. Г., упоряд., 2019

© ТОВ «Видавничий центр „Основа“», 2020

II. Правопис закінчень відмінюваних слів

133

6.5. Дієприкметник¹

В українській мові розмежовують:

1) дієприкметники **активного стану**:

- а) теперішнього часу на **-чий** (-а, -е) (вживани переважно в значенні прикметників та іменників): *квітучий, живучий, лежачий, стоячий*;
- б) минулого часу на **-лий** (-а, -е): *зжовклий, навислий, ослілий, поворнілий*;

2) дієприкметники **пасивного стану** минулого часу:

- а) на **-ний** (-а, -е) (*зний, яний, єний, єний*), *-ований, йований, -ований, -уваний, -уваний, -ований*: (*зізнаний, поціняний, створений, оприлюднений, відкритий, збудований, скопійований, сформульований, знехтуваний, оголошений*);
- б) на **-тий** (-а, -е): *битий, взутий, узятий, жатий, закритий, митий, початий, тертий, ужитий*.

(NB) Варіанти форми на **-тий, -ний** утворюємо від дієслів із суфіксом **-ну-** (*вернути* — *вернутий* і *вернений*, *замкнути* — *замкнутий* і *замкнений*, *кінчити* — *кінчений* і *кінчений*, *усунути* — *усунутий* і *усунений*, *розвинути* — *розвинутий* і *розвинений*).

(NB) Варіанти форми на **-лий, -ний** утворюємо й від дієслів з основою ідентифіка на **-оло-, -оро-**: *колоти* — *колотий* і *кідлений*; *поріти* — *порітий* і *порений*. Від дієслів *молотити* варіанти форми — *молотий* і рідше *мелений* (здебільшого *мелена кава*).

(NB) 147*. Виберіть рядок, усі слова якого є дієприкметниками активного стану:

- а) забрюханий, помариний, пожовтілий, зголоділий;
- б) розкритий, зігнаний, посірлий, пожовклий;
- в) полотий, склеєний, помитий, зжовклий;
- г) посивлий, ослілий, змариний, дозгийлий.

(NB) 148*. Виберіть рядок, усі слова якого є пасивними дієприкметниками:

- а) знизжений, замрінний, занесений, заморозжений;
- б) стрижений, достгийлий, досліджений, оголошений;
- в) зображений, січений, завішений, змерзлий;
- г) вимачений, колений, збережений, закіпаний;
- д) погоджений, згорнений, досліджений, знизжений.

(NB) 149. Перепишіть, розкриваючи дужки: від дієслів у дужках утворіть активні дієприкметники, поставте їх у відповідній формі.

¹ § 119.

12 Новий Український правопис: коментарі, завдання та вправи. 5-11-й класи

сним димом (Є. Г.). Застогнівся у високій бур...ні густі пахощі прив...яного сонцем полину (О. Г.). Ліш по пам...яті в людині впізнає Людину світ (В. О.). Поезія — це світ...яко, як любов (Л. К.). У всякому подвір...ї своє повір...я (н. т.).

(NB) 15*. Виберіть рядок, усі слова якого слід писати з апострофом:

- а) арф...ар, без...ідейний, в...ється, від...емний;
- б) надбрів'...я, перед...ювлейний, мавп...ячий, в...язка;
- в) між...аруний, сер...йозний, св...ятити, сім...я;
- г) трав...янистий, пред...явний, повір...я, Лукк...я;
- д) об...єм, тр...яся, під...явничий, Монтеск...е.

(NB) 16. Заповніть пропуски апострофом (за потреби). Поясніть його вживання.

Суб...ект, б...юро, п...опірт, ад...ютант, п...едестал, ф...ювелєж, кар...ера, прем...ера, б...юст, любов...ю, подвір...я, з...єднати, миш...як.

4. УЖИВАННЯ М'ЯКОГО ЗНАКА (Ь)

Літеру **Ь** позначаємо на писемі м'якість приголосних звуків. **1. Ь пишемо**:

- а) після **д, т, з, с, да, ч, л, н** наприкінці слова та складу: *мідь, суть, намороз, вісь, гедзь, палець, крохмаль, кінь; дядько, мольба, близько, восьмий, Грицько, кітлиця, ганьба*;
- б) після **д, т, з, с, да, ч, л, н**, у середині слова перед **ю, довгою, йомо, тошкою, смолью, злом, зарок, трох, цюрок**;
- в) після **я** перед наступною літерою на позначення приголосного: *Гальченко, Гуцальчина, їдальня, кітлиця, ковальський, пальці, рибальство, сілський, спіляк*.

(NB) **Не пишемо** ь після **я** у сполученнях літер **дч, дщ, лч**, коли вони походять із **ка: балка** — **балці, галка** — **галці, галченя, Наталка** — **Наталці, Наталчин, рибалка** — **рибалці, рибалчин, спілка** — **спілці, спілячеський**, але **гулька** — **гульці, шпилька** — **шпильці**.

2. Ь також пишемо:

- а) у словах на **-цьк** (*идь*), **-ськ** (*идь*), **-цьк** (*идь*): *зв'язість, зв'язість, чзв'язість; зв'яз (о), зв'яз (о); зв'язкому, зв'язкому, зв'язкому; зв'язки, зв'язки, зв'язки; близький, аузкий, волянський*.

¹ До уваги читачі: літери **г, с, з, і, ї, й, в, о, ч, ь** не асистують для позначення переліків, таблиць, додатків тощо.

Сергій Омельчук
Марія Блажко

ПРАВОПИСНИЙ ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

НОРМИ
НОВОЇ РЕДАКЦІЇ
УКРАЇНСЬКОГО
ПРАВОПИСУ

День Соборності України
мініпроект, фое
Ігорю Ігоревичу!
мережа «Вайбер»

пів дня, півострів, пів Парижу

Схвалено для використання в загальноосвітніх навчальних закладах комісією з української мови Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (лист ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» від 08.07.2020 №22.1/12-Г-520)

УДК 811.161.2'354(072)

О-57

Омельчук С.

Правописний практикум з української мови. Норми нової редакції «Українського правопису» / Сергій Омельчук, Марія Блажко. — Київ : Грамота, 2020. — 224 с. : іл.

ISBN 978-966-349-827-0

У посібникові подано теоретичний матеріал, систему дослідницьких вправ і завдань, тестові завдання відповідно до редакції «Українського правопису» 2019 р. Основна мета книжки — закріпити й поглибити, узагальнити та систематизувати правописні знання з основних розділів української мови, виробити практичні вміння і навички з орфографії та пунктуації, а також розширити знання орфографічних і пунктуаційних правил, що є новими в сучасному правописі. Дидактичний матеріал вправ посібника дає змогу реалізувати ціннісний навчальний і розвивальний потенціал української мови.

Для учнів і вчителів, студентів і викладачів, усіх, хто прагне якісно підготуватися до ДПА й ЗНО з української мови та досконало володіти засобами мови в будь-якій мовленнєвій ситуації.

© Омельчук С. А., Блажко М. Б., 2020
© Видавництво «Грамота», 2020

ЧЕРГУВАННЯ ГОЛОСНИХ

• Опрацюйте теоретичний матеріал таблиці.

ЧЕРГУВАННЯ ГОЛОСНИХ	
Звуки, що чергуються	Приклади
[a] – [i]	сінь – сіль
[e] – [i]	картв – кортв
[o] – [o]	аксон – айсон
[e] – [o]	аксен – аксон
[e] – [o]	четверо – чотвори
[a] – [o]	допомогати – допомогти
[e] – [i]	заставо – застава
[a] – [i]	привати – прів
[a] – [o]	критати – крит

ЧЕРГУВАННЯ ГОЛОСНИХ [o] – [a]

Голосний [o] переходить в [a] у дієслівних коренях перед складом з наголосом [a]: *перемати* – *перемати* (дієслово з о зазвичай позначають тривалу, нерозривану дію або одноразову, закінчену; дієслово з а – повторювану, багаторазову дію).

Увага! Багато дієслів має кореневий [o], який не чергується з [a]: *випомити* – *випомити*, *проспати* – *проспати* та ін.

1. **Дослідження-пошук.** Випишіть дієслова, під час зміни яких відбувається чергування голосних [o] – [a]. Доведіть.

Виправити, загнати, визнавати, відкрити, домігтися, відтопукувати, галузвати, номогти, хвалити, пошкаркати, дозволяти, пригадувати, винюгити, мовчати, прискорювати, вишпалати.

2. **Дослідження-модулювання.** Утворіть пари дієслів так, щоб відбувалося чергування голосних [o] – [a]. Виділіть корені. З'ясуйте значення дієслів.

Пом'якувати, поклахувати, перганяти, схогити, виначувати, вилонити, перескакувати.

3. **Дослідження-аналіз.** Прочитайте пари слів, що перебувають у певному логічному зв'язку. Запишіть із пам'яті лише кожне друге слово. Доберіть до них дієслова так, щоб відбувалося чергування голосних [o] – [a].

Віддавати – ханати, спалахувати – гаснути, змайструвати – позамати, запрошувати – виганяти, зустрічати – провозжати, шкідити – домогагати.

• Складіть словосполучення з висловленими словами (*усно*). Визначте головне й залежне слово.

4. **Дослідження-порівняння.** Проаналізуйте пари дієслів. Дослідіть, чи змінюється їхнє лексичне значення при зміні голосних [o], [a] у корені. Чи можна вважати це чергуванням?

1. Обм'якувати – обм'якувати 2. Визнашити – визнашити 3. Виначувати – виначувати 4. Викрувати – викрувати 5. Висловлювати – висловлювати.

• Складіть і запишіть словосполучення з поданими парами дієслів. Визначте тип підрядного зв'язку.

5. **Завдання «Третє "зайве"».** Проаналізуйте слова. Визначте, у якому дієслові кожного рядка під час його зміни відбувається чергування голосних [o] – [a].

А ханонутти, халтурити, халяпівувати
Б покрукувати, покрукувати, покрутити
В понокрити, понокрити, понокрити
Г поногитати, поногитати, поногитати

6. **Дослідження-класифікація з елементами орфографічного практикуму.** Запишіть слова в відповідну колонку таблиці, уставляючи пропущені літери. Поясніть свій вибір.

У корені іншомові літери а	У корені іншомові літери о
----------------------------	----------------------------

Б,гажний, б,панка, б,ракомі, б,г,тирський, б,руск, б,гагити, б,гривність, б,лугу, б,слажка, г,ладама, г,лактиса, г,ладола, г,лорар, г,лантність, г,л,сивий, г,м,нець, г,л,рність, г,ризонт, г,лчрка, г,ритура, г,манда, к,лаж, к,меція, к,леса, к,льє, к,лзичка, к,лада, к,равель, к,р,луг, к,р,мип, к,р,фрн, к,лектор, к,лавісія, к,лфировске, к,слк, к,тегоричний, к,шлатий, к,латоре, х,лара, х,барник, х,лон, х,айський, х,м,т, х,танність, х,рей, х,ругва, х,лава, х,рункий, х,лва, х,лдра.

Виконайте тестові завдання.

ДПА-ЗНО 1. Чергування [o] а [a] відбувається в усіх наведених випадках. ОКРПМ

А перескочити – ск,кати
Б перемогти – виг,гати
В погити – пер,г,гати
Г визнавити – визна,гати

2. Літеру о треба писати на місці пропуску в усіх словах рядка
А л,лалог, м,ластри, б,гагир (силас)
Б ак,мпамент, к,чан, тапан
В к,лугва, к,мип, б,латир (багач)
Г к,рвал, речів, с,л,айський

3. Літеру а треба писати на місці пропуску в усіх словах рядка
А г,ривуватий, аб,гачени, к,жаз
Б х,зайський, с,л,даский, г,рад
В перел,маний, кр,хмаль, к,лач
Г про,лжати, кл,звяти, х,лва

Сергій Омельчук
Світлана Климович

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС – ЦЕ ДОСТУПНО!

5–9

НОВЕ В ПРАВОПИСІ
ВАРІАНТНЕ НАПИСАННЯ
СУЧАСНІ МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ

ПРАВОПИС СУФІКСІВ

Правопис іменникових суфіксів

1. Порівняйте правопис іменників обох стовпців. Назвіть ті приклади, що є правильними. Обґрунтуйте вибір.

зафойник пхолощик зфійник оїїник наларчик	захійник пхазійник зфійник оїїник наларчик
---	--

НОВЕ В ПРАВОПИСІ

З нової редакції правопису вилучено суфікси **-чик, -щик**. Це вказує на доцільність використання питомих для української мови суфіксів **-ик, -ник: газвник, регулювальник, постачальник**.

2. Прочитайте текст. Чи згодні ви з думкою дослідниці? Обґрунтуйте відповідь.

Були часи, коли фемінітиви «домогосподарка», «прибиральниця» і «медсестра» існували, а такі, як «хірургиня», «композиторка» — ні. Мова відтворювала сумні реалії, де не було жінок цих професій. Не дивно, що в ній не з'явилося слово «хірургиня» після появи десяти або ста жінок-хірургів. Але тепер жінки відіграють повноцінну роль у більшості соціальних і професійних видів діяльності. Звичайно, до рівності ще дуже далеко, і багато що ще належить зробити. Але ніяких об'єктивних причин для того, щоб тепер не використовувати слова «дизайнерка», «адвокатеса», «будівельниця», «філологиня», немає (За Н. Янук).

► Випишіть іменники на позначення осіб жіночої статі, визначте суфікси.

НОВЕ В ПРАВОПИСІ

За допомогою суфіксів **-к-, -иц (я), -ин (я), -ес-** та інших від іменників чоловічого роду утворюємо іменники на позначення осіб жіночої статі.

5. Спійшіть народні вислови, утворюючи від дієслів, зазначених у дужках, іменники середнього роду. Поясніть правопис суфіксів.

1. (Знати) та (вміти) — занорук (розуміти).
2. З (хотіти) — хоч крихта, а із (сидіти) — саме (скітати).
3. Роботу роблять (вміти) і (терпіти).
4. Для роботи без (хотіти) не вистачить (уміти).
5. Без (навчити) нема (пізнати).

► З'ясуйте лексичне значення слова *скіти*, уведіть у самостійно складене речення.

ЦЕ ТРЕБА ЗНАТИ

Суфікси **-ин (я) / -инн (я), -внн (я), -янн (я)** пишемо з двома літерами **н**.

1. Варіант суфікса **-инн (я)** мають іменники середнього роду, утворені від дієслів із літерами основи **и** та **ї: носити — носіння, ходити — ходіння**.
2. Варіант суфікса **-внн (я), -янн (я)** пишемо у віддієслівних іменниках середнього роду, утворених від основ на літеру **в (я): гуляти — гуляння, спирити — спиряння**.
3. Варіант **-внн (я)** — у віддієслівних іменниках середнього роду, у яких наголос падає на корінь: **напруження, піднесення, удосконалення**.

6. Від поданих дієслів утворіть іменники середнього роду. Поясніть правопис суфіксів.

Тремтіти, зростати, шелестіти, малювати, варити, удосконалювати, падати, тяжіти, гукати, воскресити, горіти.

7. Прочитайте речення, дотримуючись орфографічних норм. Запишіть фонетично-транскрипційне виділення слова. Поясніть написання.

1. Держи **копівку** про вороний день. 2. Де була **травичка**, там тепер зб'яжж **копичка**. 3. Росте в полі одна **грибочка**, була в мартіни одна **донечка**. 4. Ранній пар родить **лишечку**, а пізній — **метличку**. 5. А **горничка** під припічком та й заросли **рокитником** (Нар. творчість).

УДК 811.161.2'35*кл5/9(076)

О-57

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(лист Міністерства освіти і науки України № 1/11-7049 від 13.10.2020)

Омельчук С.

Український правопис — це доступно! Посібник для 5–9 кл. зкладів загальн. середн. освіти / Сергій Омельчук, Світлана Климович. — Київ : Грамота, 2020. — 192 с. — Серія «Шкільна бібліотека».

ISBN 978-966-349-846-1

У посібникові, урахувавши зміни й доповнення відповідно до редакції «Українського правопису» 2019 року, запропоновано теоретичний матеріал у формі таблиць, схем та окремих зауваг, подано цікавий інструментарій — вправи на розуміння, застосування, аналізування, оцінювання і творення, які допоможуть засвоїти сучасні норми правописної системи української мови й розвинути орфографічну грамотність і пунктуаційну вправність учнів 5–9 класів. Вправи на основі тексту містять міжпредметні зв'язки, що сприяють формуванню цілісної картини світу, розвитку системного мислення, функційної грамотності, наскрізних умінь тощо.

Для учнів, учителів і всіх охочих досконало володіти українською мовою.

В. М. Терещенко, О. В. Шипарьова

ЗМІНИ

В УКРАЇНСЬКОМУ ПРАВОПИСІ

ПРАВИЛА

ТЕСТИ

УДК 811.161.2'35
Т 35

Терещенко В. М., Шипарьова О. В.

Зміни в українському правописі / В. М. Терещенко, О. В. Шипарьова. — Х.: Навчальна література, 2021. — 48 с. (Тренажер). ISBN 978-966-939-873-4

2019 року постановою Кабінету Міністрів України було схвалено зміни до Українського правопису. У цьому посібнику розкрито основні зміни, що відбулися в правилах, зіставлено старий і новий варіанти написання слів, висвітлено нові правила. Для ефективного їх засвоєння і вироблення навичок у посібнику подано завдання в тестовій формі до кожного розділу.

Це видання стане в нагоді учням, учителям, студентам, усім, хто прагне досконало оволодіти мовою.

© Терещенко В. М., текст, 2021
© Шипарьова О. В., текст, 2020
© ПП «Навчальна література», 2021
© «Торсінг», 2021

ОСОБЛИВОСТІ ВІДМІНЮВАННЯ ІМЕННИКІВ

II відміна. Родовий відмінок однини

Правопис 1991 року	Правопис 2019 року
<p>Іменники чоловічого роду в родовому відмінку однини на позначення назв населених пунктів мають закінчення -а (-я): <i>Києва, Лондона, Харкова, Тернополя, Парижа</i>.</p> <p>АЛЕ закінчення -у, -ю пишеться у складених назвах населених пунктів, другою частиною яких є іменник, що має звичайно в родовому відмінку закінчення -у: <i>Зеленого Гаю, Красного Лиману, Кривого Рогу, Червоного Рогу</i> тощо.</p> <p>Інші географічні назви з наголосом у родовому відмінку на кінцевому складі, а також із суфіксами присвійності -ов, -ев (-св), -ин (-їн) мають закінчення -а, -я: <i>Дніця, Іртіша, Піяртіша, Пскова, Тетерева</i>.</p>	<p>Закінчення -а (у твердій та м'якій групах), -я (у м'якій групі) мають іменники чоловічого роду, що позначають:</p> <ul style="list-style-type: none">• назви населених пунктів із суфіксами -ськ-, -цьк-, -єць-, -єльгатами -бург-, -град-, (-город-), -піль-, (-поль-), -мир-, -слав-, Бердянська, Луцька, Бобринця, Кременця, Трускавця, Пінтсбурга, Вишгорода, Миргорода, Шаргорода, Борисполя, Тернополя, Ямпіля, Житомира, Ярослава;• назви річок, населених пунктів і різних географічних назв із наголосом у родовому відмінку на кінцевому складі та із суфіксами присвійності -ів (-ів-), -ев (-св-), -ов-, -ин (-ин-), -ач-, -ич-: <i>Бика, Дніпра, Дністра, Збруча, Псла, Тетерева; Вільхівця, Дніця, Інгульця, Торця, Хустця; Олеськова, Львова, Харкова, Києва, Колгуєва, Ходорова, Батуриця, Піяртіша, Святошиця, Снятина; Бахмача, Гадяча, Галіча</i>;• лише в окремих випадках з наголосом на корені іменника: <i>Бреча, Воюча, Дожокуча, Малого Кузьмича, Салгира, Свіжча, Смотрича</i>;

19

Особливості відмінювання іменників

4. Закінчення **-а (-я)** в родовому відмінку однини мають усі іменники в рядку
А Бердянськ, Гадяч, Псел, Інгулець
Б Зелений Гай, Бахмач, Гадяч, Смотрич
В Кривий Ріг, Малий Куяльник, Батурич, Львів
Г Широкий Лан, Ярослав, Торць, Бориспіль
5. Закінчення **-у (-ю)** в родовому відмінку однини мають усі іменники в рядку
А лірізм, героїзм, дисонанс, тамбур
Б поверх, хутір, інтеграл, пандус
В явір, конус, синтаксис, суфікс
Г фейсбук, ютуб, імейл, телеграм
6. Паралельні закінчення **-у (-ю)** і **-а (-я)** в родовому відмінку однини мають усі іменники в рядку
А Мадрид, Сейм, Збруч, Рейн
Б Гомель, Ліверпуль, Париж, Чорнобиль
В Лондон, Дунай, Дніпро, Дон
Г Амстердам, Крит, Пінтсбург, Буг
7. Варіантні закінчення **-у** та **-ові** в давальному відмінку однини можливі в усіх словах рядка
А Волошин, Яковичин, Василичин
Б Семенішин, Лебедин, Батурич
В Київ, Львів, Василичин
Г Харків, Мамонтов, Львів
8. Закінчення **-ам** в орудному відмінку однини мають усі прізвища в рядку
А Виноградов, Чаплін, Бюлов
Б Лучанин, Ковалів, Звягільцев
В Турянин, Львів, Лесин
Г Русин, Турчин, Волошин

24

УДК 651.74:811.161.2(075.8)

К30

Кацавець Р.С.

Ділова українська мова. За новим Українським правописом.
Навчальний посібник. Київ: Алерта. 2020. 306 с.

ISBN 978-617-566-607-4

Навчальний посібник орієнтує на вивчення ділової української мови – усної і писемної. Висвітлено правила, що вносять зміни у написанні слів за новим Українським правописом. Наголошено на публічному мовленні, міжособистісному спілкуванні, службовій бесіді; підкреслено роль комунікативних якостей та функцій спілкування. Подано мову ділових документів: правописні норми; мовний етикет; способи вираження логічної послідовності; структуру складання і синтаксичні особливості тексту. Видання містить навчальну програму.

Для студентів вищих навчальних закладів. Також добре прислужиться всім, хто хоче опанувати сферу мовно-мовленнєвих явищ, специфіку ділового стилю.

© Кацавець Р. С., 2020,

© Видавництво «Алерта», 2020

10. НАКАЗ

Наказ – документ, правовий акт, що видається на виконання діючих законів; указів, постанов і рішень уряду; наказів та інструкцій. Це може бути і внутрішній документ організації, установи, закладу. Має розпорядче і виконавче значення. Обов'язкові реквізити.

Накази охоплюють широке коло питань (організація праці, трудова дисципліна, заохочування до праці; оформлення відпусток) тощо.

Форма викладу – наказова.

НАКАЗ № _____

Дата _____ м. _____

Про вшанування Дня української писемності та мови

На виконання Указу Президента України від 06.11.1997 № 1241/97 «Про день української писемності та мови», згідно з планом роботи навчального закладу на _____ навчальний рік, з метою вшанування Дня української писемності та мови, що об'єднує сучасників і всі попередні покоління у велику родину – український народ.

НАКАЗУЮ:

1. Організувати проведення урочистостей з нагоди Дня української писемності та мови (дата _____)

2. Керівнику методичного об'єднання вчителів гуманітарного циклу

(прізвище та ім'я по батькові):

2.1. Скласти план заходів щодо проведення Дня української писемності та мови. Термін _____

2.2. Оприлюднити інформацію про вшанування Дня писемності та мови на веб-сайті навчального закладу. Термін _____

3. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Директор _____ (підпис)

З наказом ознайовлена _____ (підпис)

Руслан Кацавець

ДІЛОВА УКРАЇНСЬКА МОВА

За новим Українським правописом

РОЗДІЛ 4 ОСОБАВИСТІ ПРАВОПИСУ ТА ПРАВИЛА, ЩО ВНОСЯТЬ ЗМІНИ ДО НАПИСАННЯ СЛІВ ЗА НОВИМ УКРАЇНСЬКИМ ПРАВОПИСОМ

4.1. Основні правила українського правопису.....	104
4.2. Частини мови: самостійні та службові.....	122
4.3. Іменник.....	123
4.4. Прикметник.....	133
4.5. Числівник.....	138
4.6. Займенник.....	142
4.7. Прислівник.....	146
4.8. Дієслово.....	149
4.9. Дієприкметник.....	151
4.10. Дієприслівник.....	153
4.11. Прийменник.....	154
4.12. Сполучник.....	157
4.13. Частки.....	159
<i>Спілкуймося грамотно: запитання.....163</i>	

РОЗДІЛ 5 ЗМІЦНЮЙМО ЗНАННЯ: ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

5.1. Учимося грамотно писати.....	164
5.2. Мислімо оригінально.....	175
5.3. Вживаймо правильно слова.....	201
5.4. Вибір слова.....	212
5.5. Психологічні терміни.....	216
5.6. Юридичні терміни.....	225
5.7. Фінансово-економічні, торговельні терміни.....	231
5.8. Скоромовки.....	238
<i>Спілкуймося грамотно: запитання.....239</i>	

Навчальний посібник

АЛЕРТА

Микола Зубков

НОРМИ та КУЛЬТУРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

за оновленим
правописом

ДІЛОВЕ МОВЛЕННЯ

Оглав

Види нарад	361
Усне публічне мовлення	363
Види й жанри публічних виступів	366
Готування тексту виступу	370
Ділова бесіда	372
Культура керування	374
Телефонне ділове спілкування	378
Ділове спілкування	381
Синтакса усного й письмового ділового мовлення	382
Узгоджування присудка з підметом	385

Розділ VII. ЗАПИТАНКИ, ЗАВДАНКИ ТА ВПРАВИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮВАННЯ	389
--	------------

ДОДАТОК I.

Слововживання відповідно до українськомовного способу мислення	466
---	-----

<i>Додаток А.</i> Правила українського віддієслівного словотворення	501
--	-----

<i>Додаток Б.</i> Правила перекладання російських дієприкметників	512
--	-----

<i>Додаток В.</i> Бібліографія	523
--------------------------------------	-----

ДОДАТОК II.

Чоловічі імена й імена по батькові	526
--	-----

Жіночі імена	538
--------------------	-----

ДОДАТОК III.

Загальні назви з буквою Г	542
---------------------------------	-----

Антропоніми з буквою Г	549
------------------------------	-----

Географічні назви з буквою Г	551
------------------------------------	-----

ДОДАТОК IV.

Відмінності слововживання іменників	552
---	-----

Відмінності слововживання прикметників	557
--	-----

Відмінності слововживання дієслівних форм	562
---	-----

ДОДАТОК V.

Російсько-український словничок типових мовних зворотів	574
--	-----

ДОДАТОК VI.

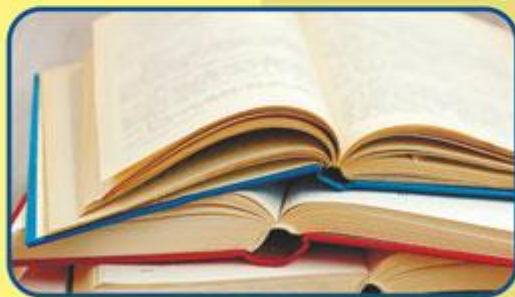
Значина основних складників словобудування (терміноскладників)	592
---	-----

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	600
-------------------------	-----

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС

2019

ЗМІНИ ТА ПРАВИЛА

Український правопис

2019

Зміни та правила

Доповнене
та перероблене
видання

НОВИЙ
УКРАЇНСЬКИЙ
ПРАВОПИС

5-11 класи
ПОВНИЙ КУРС

СУЧАСНИЙ
УКРАЇНСЬКИЙ
ПРАВОПИС
В ТАБЛИЦЯХ І СХЕМАХ

ОРФОГРАФІЯ

Море

МОРФОЛОГІЯ

«!?»

ПУНКТУАЦІЯ

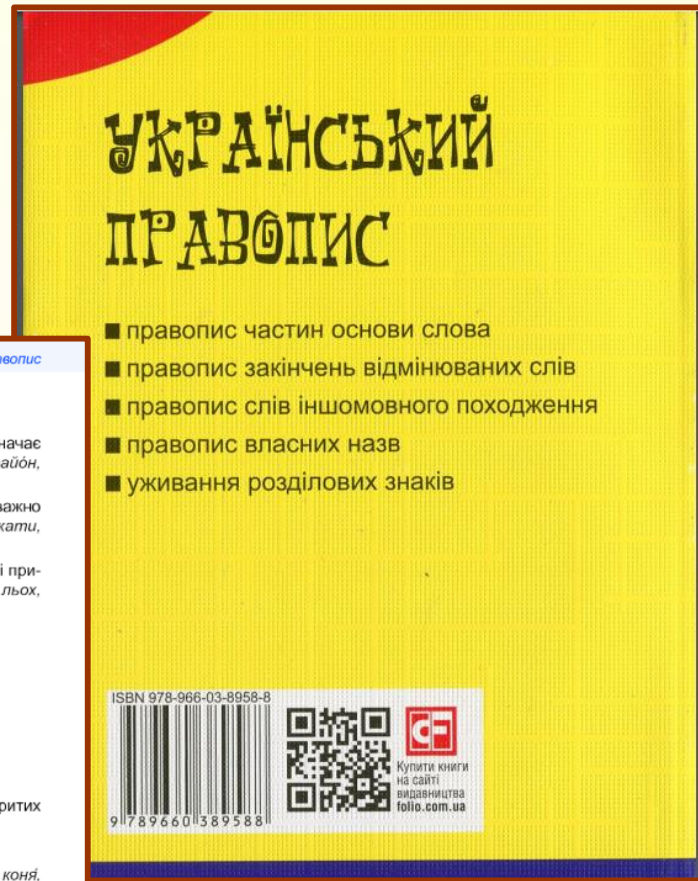
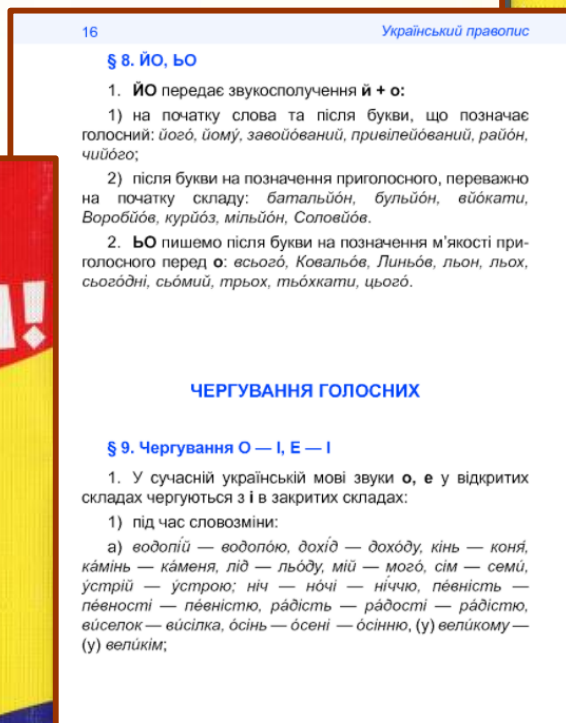
2019

ЗМІНИ
У ПРАВОПИСІ

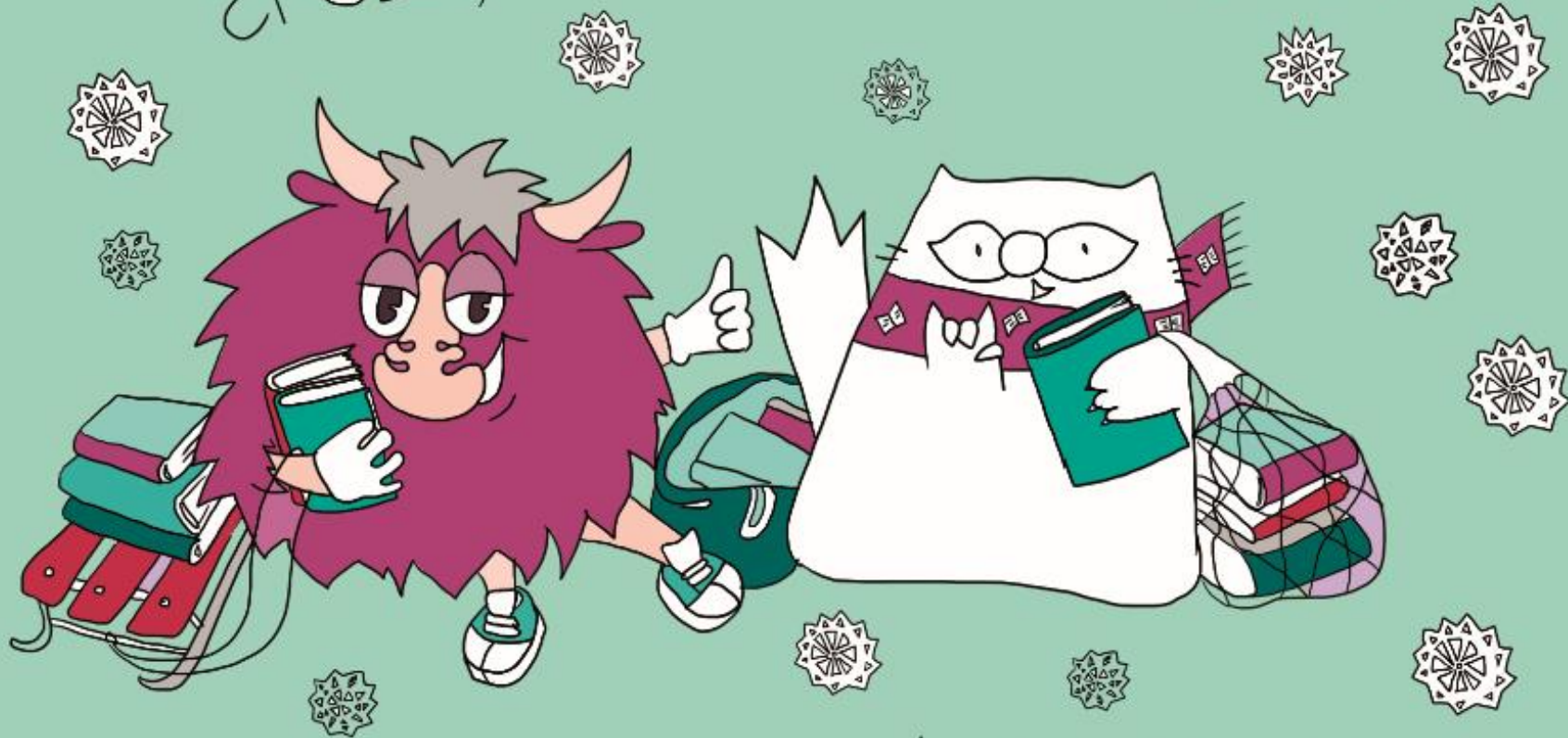
ДОПОМОГА
в підготовці до

**ЗНО
ДПА**

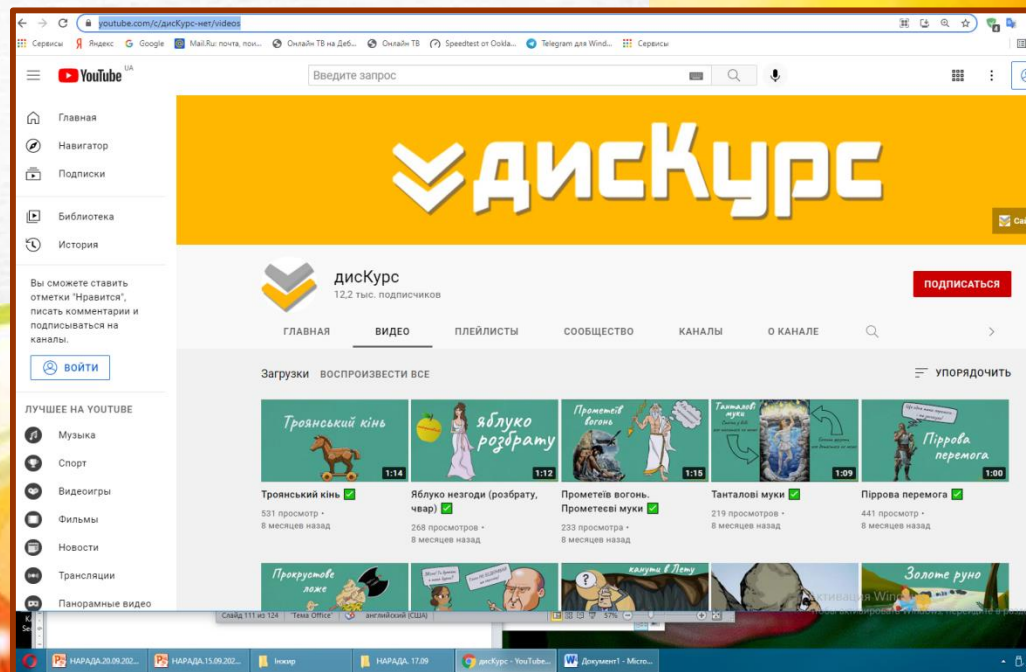
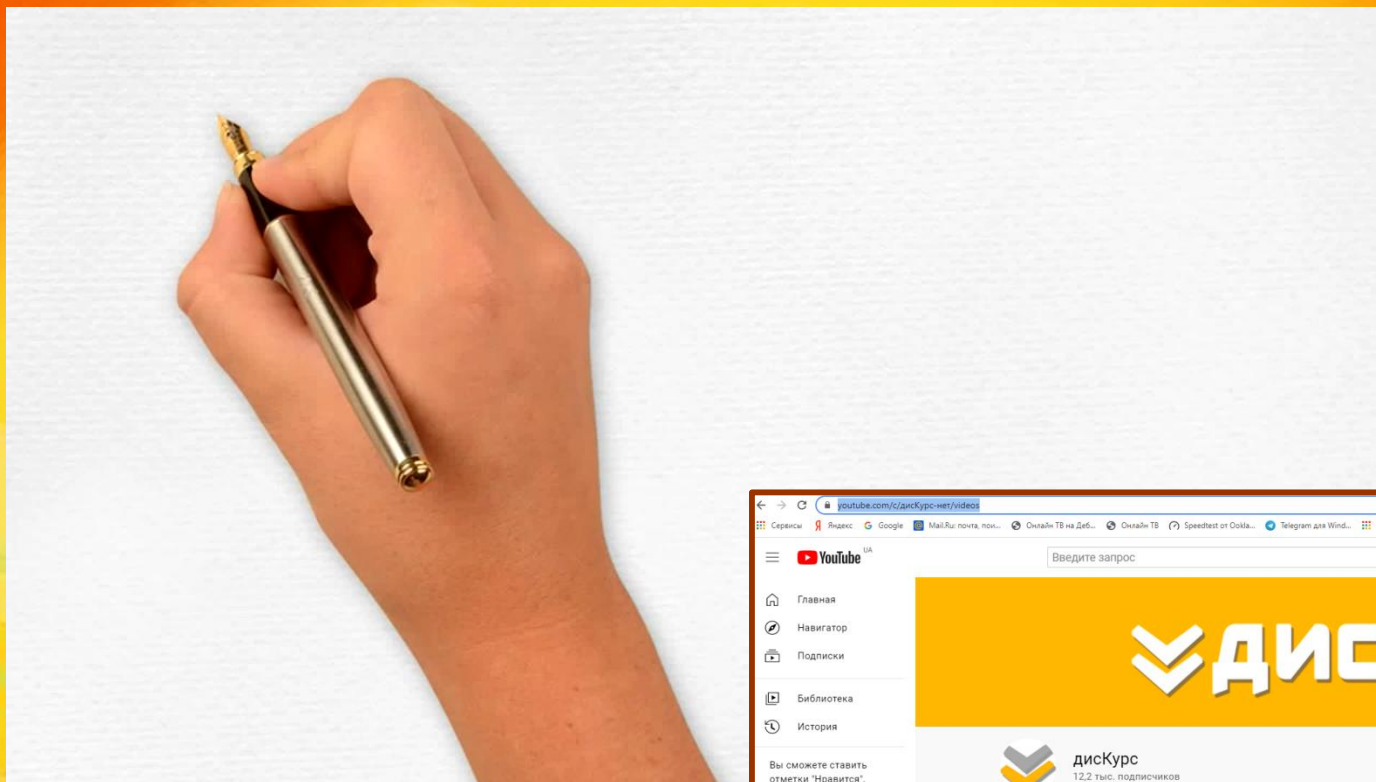
ТФФІНГ

ГРОШІ, ЗАПЛАЧЕНІ ЗА КНИЖКИ-

ЛЕ НЕ ВИТРАТИ, А ІНВЕСТИЦІЇ

<https://www.youtube.com/c/%D0%B4%D0%B8%D1%81%D0%9A%D1%83%D1%80%D1%81-%D0%BD%D0%B5%D1%82/videos>

<https://dyskurs.net/ukrainskyi-pravopys-2019-roku/>

Український правопис 2019 року

СХВАЛЕНО

ЗАТВЕРДЖЕНО

Українською національною комісією з питань правопису (протокол № 5 від 22 жовтня 2018р.).

Передмова

Правопис частин основи слова

Буквені позначення деяких голосних звуків

- Правопис наголошених і ненаголошених Е, И
- Уживання І, И на початку слова
- Літера Ї
- Букви Я, Ю, Є

Буквені позначення деяких приголосних звуків

- Буква Г

Фотозвіти в день проведення заходів

День
української
письменності та
мови («Філолог-
енцикл» та
радіофілант)

Міжнародний
день рідної мови

ювілей
письменників
+
Шевченківські
дні

День
вишиванки

Міжнародний день
рідної мови
в закладах
освіти міста

День
слов'янської
письменності
та культури

У НЕЗАЛЕЖНИЙ
КРАЇНІ

НЕ ЗАЛЕЖУЇСЯ

Проект заходів, які плануються Департаментом освіти з нагоди відзначення 300-річчя від дня народження Тригорія Сковороди

	<i>ЗАХІД</i>	<i>Категорія учасників</i>	<i>Орієнтовний час проведення</i>
1	<i>Номінація «Вічні цінності за творами Тригорія Сковороди» в міському конкурсі буктрейлерів «Книжковий калейдоскоп класики»</i>	<i>учні 9-11-х класів, учителі та бібліотечні працівники</i>	<i>вересень-жовтень 2021 року</i>
2	<i>Номінація «Стежки Тригорія Сковороди» в міському конкурсі «Присвята рідному місту»</i>	<i>учні 9-11-х класів</i>	<i>вересень-жовтень 2021 року</i>
3	<i>Відвідування школярами та педагогами тематичних науково-освітніх заходів у закладах вищої освіти</i>	<i>учні 9-11-х класів, педагоги</i>	<i>січень-грудень 2022 року</i>
4	<i>Презентація проєктів відповідної тематики в межах «Марафону унікальних справ» лідерів учнівського самоврядування</i>	<i>учні 9-11-х класів</i>	<i>березень-травень 2022 року</i>

Проект заходів, які плануються Департаментом освіти з нагоди відзначення 300-річчя від дня народження Григорія Сковороди

	ЗАХІД	Категорія учасників	Орієнтовний час проведення
5	Відвідування тематичних виставок та літературно-інтерактивних заходів у централізованих бібліотечних системах міста та Харківському літературному музеї	учні 9-11-х класів, вчителі, бібліотечні працівники	червень-грудень 2022 року
6	Тематичні книжкові виставки та експозиції, інформаційні години, усні журнали, бібліографічні огляди літератури в шкільних бібліотеках міста	учні 9-11-х класів, вчителі, бібліотечні працівники	вересень-грудень 2022 року
7	Цикли тематичних бесід та уроків, літературні читання, конкурси ораторської майстерності, творчих робіт та малюнків	учні 9-11-х класів, вчителі, бібліотечні працівники	вересень-грудень 2022 року
8	Міський конкурс буктрейлерів «Вічні цінності за творами Григорія Сковороди»	учні 9-11-х класів, вчителі, бібліотечні працівники	жовтень 2022 року
9	Міський конкурс ілюстрацій до афоризмів Григорія Савича Сковороди	5-11-і класи	листопад 2022 року
10	Міський інтерактивний квест «Творчість Григорія Сковороди в сучасному просторі»	учні 9-11-х класів	02 грудня 2022 року

ЗАХОДИ ХАРКІВСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНОГО МУЗЕЮ

РЕЗИДЕНЦІЯ «СЛОВО»

ПРОЕКТИ

НАШІ ПРОГРАМИ

ВИСТАВКИ

ЗАХОДИ

КОЛЕКЦІЯ

ЛІТЕРА

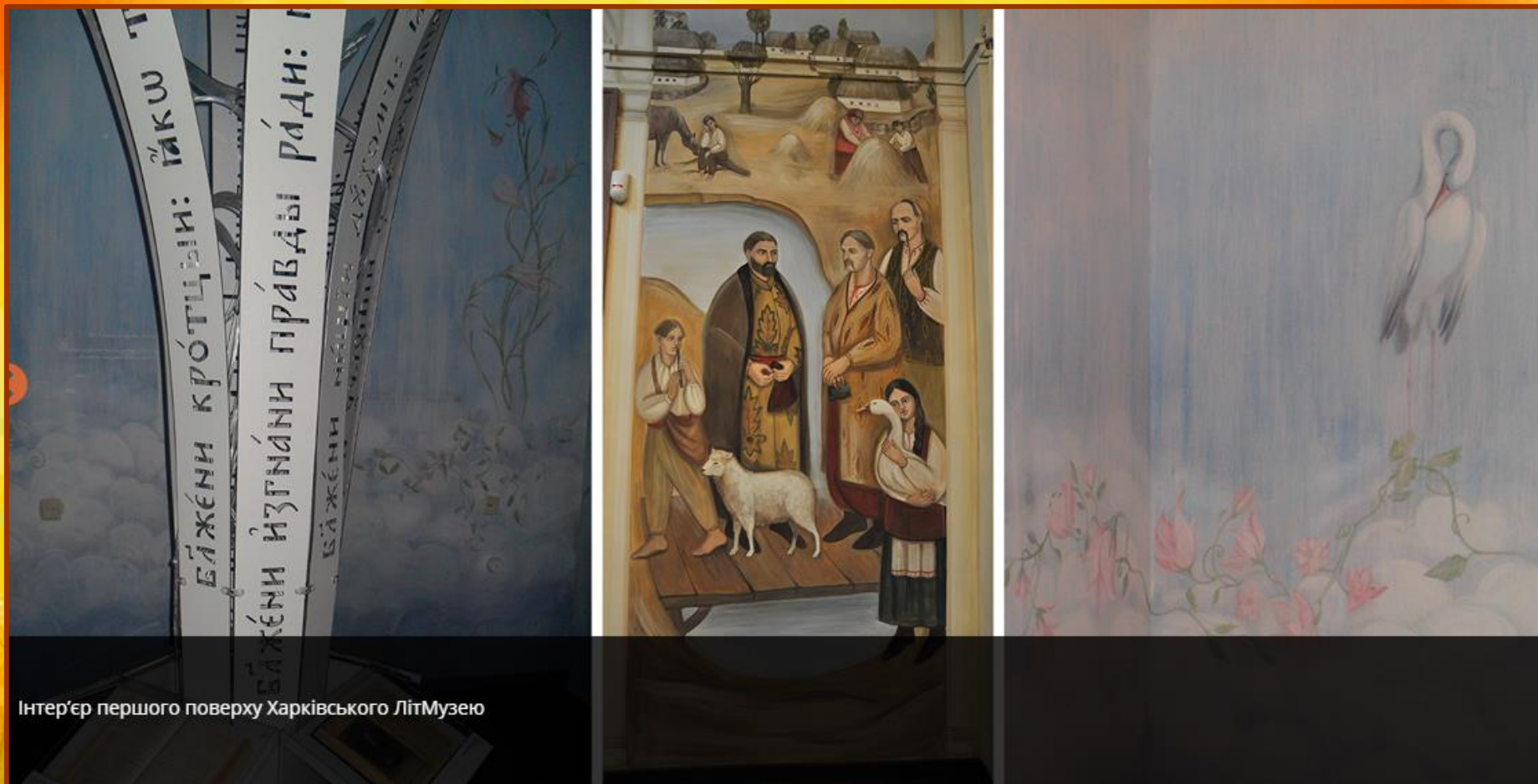
ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА: МАНДРІВКА ЗА ЩАСТЯМ

В українській літературі XVIII століття людина представлялась мандрівником-«перегрином» (пілігримом), а її життя — повсякчасною екзистенційною мандрівкою. Український філософ Григорій Сковорода останні 25 років свого життя мандрував Слобожанщиною, у ці ж роки написав свої основні філософські твори.

Інтер'єр першого поверху Харківського ЛітМузею

ЗАХОДИ ХАРКІВСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНОГО МУЗЕЮ

Інтер'єр першого поверху Харківського ЛітМузею

Наслідуючи мандрівного філософа, виставка пропонує відвідувачам пройти свій шлях у пошуках щастя. Мандруючи музейною виставкою, від «Саду філософів» до «Саду божественних пісень», наші відвідувачі зможуть побачити високоякісні копії рукописів Григорія Сковороди (оригінали зберігаються у Відділі рукописів Національного інституту літератури ім. Шевченка у Києві), розписи харківської художниці Катерини Ткаченко, а також поміркувати про щастя, успіх, спорідненість, смисл навчання тощо.

Виставка передбачає інтерактивну екскурсію для групи до **15 осіб**, під час якої відвідувачі не лише слухають екскурсовода, а й можуть поділитися своїми міркуваннями з іншими.

Музейні заняття у виставці: «Філософське торбознавство», «Байки харківські», «Поетикус».

МАНДРІВКА ЗА ЩАСТЯМ ІЗ ГРИГОРІЄМ СКОВОРОДОЮ

Маршрут об'єднує місця, що тісно пов'язані з Харківським періодом життя і творчості **видатного українського філософа Г. С. Сковороди**. У Харкові туристам пропонується відвідати Покровський монастир, на території якого знаходився Харківський духовний колегіум, де певний час викладав Григорій Савич. А у селі Сковородинівка, що на Золочівщині, у маєтку поміщика Андрія Ковалівського філософ і поет Сковорода провів останні дні свого життя. Саме тут, у нині діючому **Національному літературно-меморіальному музеї Г. С. Сковороди**, розповідають про життя, філософську, поетичну, художню та музичну спадщину мислителя. Серед експонатів музею – книги, картини, особисті речі, предмети побуту, що барвисто відтворюють дух епохи бароко, яка подарувала світу генія української філософської думки.

У **парковій зоні** туристів вабить улюблене місце філософських роздумів Сковороди - 700-літній дуб.

На «Пейзажній алеї» встановлено роботи учасників Міжнародного симпозиуму скульпторів, витвори яких є авторським переосмисленням Сковородинівської філософії.

На шляху з Харкова до Сковородинівки **зазвичай відвідують** Онуфріївське джерело колишнього Курязького монастиря і Миколаївський храм у селищі Вільшани – найдавніший дерев'яний на Харківщині.

Об'єкти показу: Онуфріївське джерело; Миколаївський храм; Національний літературно-меморіальний музей Г.С. Сковороди; паркова зона із пейзажною алеєю; Сковородинівський дуб-велетень; пам'ятник філософу Г.С. Сковороді.

Тривалість маршруту: 7-8 годин.

<https://tourcenter.kh.ua/uk/3d?page=4>

tourcenter.kh.ua/uk/3d/nacionalniy-literaturno-memorialniy-muzej-g-s-skovorodi

Харківська обласна державна адміністрація, Харківська обласна рада
Департамент культури і туризму Харківської обласної державної адміністрації,
ОКЗ «Харківський організаційно-методичний центр туризму»

Організаційно-методична робота

Харківський
обласний
туристсько-
інформаційний
центр

ТУРИСТИЧНА
ІНФРАСТРУКТУРА

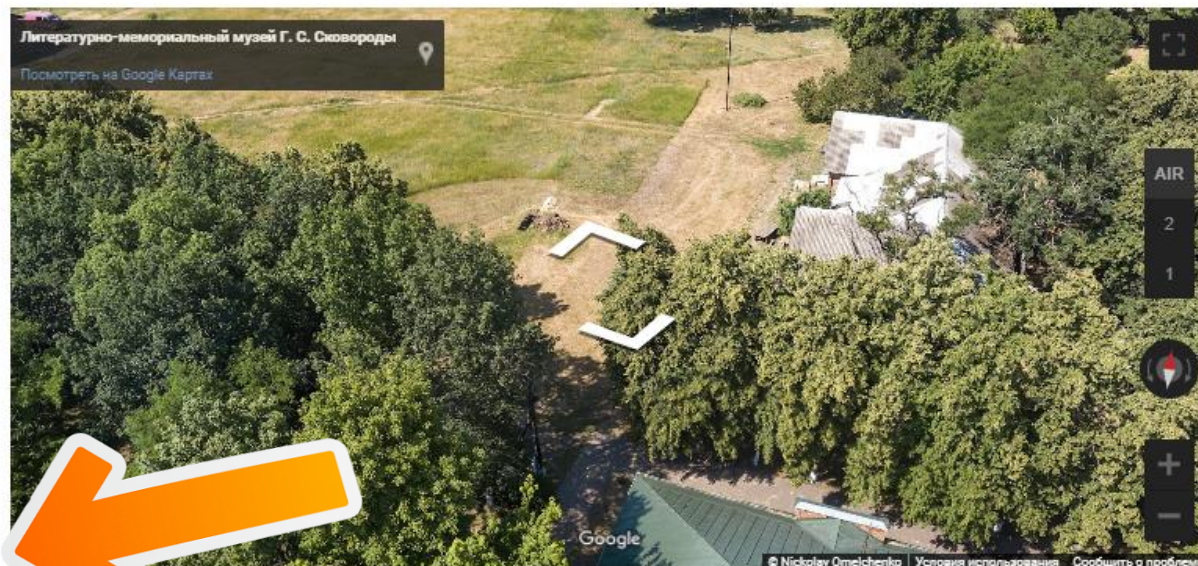
КОРИСНА ІНФОРМАЦІЯ

КАЛЕНДАР ПОДІЙ

МАРШРУТИ

ВІРТУАЛЬНІ МАНДРІВКИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІТЕРАТУРНО-МЕМОРІАЛЬНИЙ МУЗЕЙ Г. С. СКОВОРОДИ

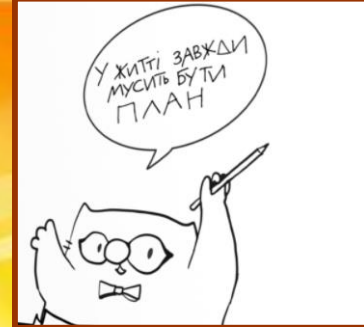
УЧИТЕЛЬ
РОКУ

07/09/2021 - 23/09/2021

ВСЕУКРАЇНСЬКА ШКОЛА МАЙСТЕРНОСТІ «ПЕДАГОГІЧНИЙ СТАРТЛАТ»

- *ТЮТІ напрямки професійного розвитку вчителя*
- *Медіаосвіта у позакласній діяльності: ідеї втілення*
- *Скетчноутинг як ефективний метод візуалізації ідей на уроках словесності*
- *Як зробити уроки української мови та літератури сучасними й цікавими: добірка влучних онлайн-застосунків*
- *Уроки у Viber: не вацефект, а необхідність*
- *ОЗОН в сучасній освіті: мода чи панацея?*
- *Компетентнісний підхід – засаднича ідея НУШ*
- *Міжпредметні зв'язки на уроках української мови та літератури як засіб формування ключових компетентностей учня*

АНОНС ЗАХОДІВ НА 2022 РІК

Норми мовного закону "Про забезпечення функціонування української мови як державної"

Матеріали на допомогу вчителям-предметникам

Підготовка дев'ятикласників до ДПА в умовах дистанційного/змішаного навчання

Матеріали на допомогу керівникам закладів освіти щодо підготовки до іспиту на рівень володіння державною мовою

t.demkovich@ukr.net

тел. (Viber, Telegram) 0979508755

Комунальний заклад «Харківськ...» x +

khcpr.klasna.com/uk/

Сервіси Яндекс Google Mail.Ru: пошта, пои... Онлайн ТВ на Деб... Онлайн ТВ Speedtest от Oookla... Telegram для Wind... Сервіси

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ХАРКІВСЬКИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ»

Головна Про нас План роботи Новини Контакти Фотогалерея

Нормативна база
Про Харківський ЦПР
Консультування
Психологічна підтримка
Атестація педагогічних працівників
Сертифікація педагогічних працівників
Підвищення кваліфікації
Дистанційна та змішана форми навчання
Конкурси професійної майстерності
Запитувачам публічної інформації
Конкурс
Публічні закупівлі
Тека напрацювань

Вітаємо Вас на сайті комунального закладу «Харківський центр професійного розвитку педагогічних працівників Харківської міської ради»!

Основними завданнями Центру є сприяння професійному розвитку педагогічних працівників закладів загальної середньої, дошкільної й позашкільної освіти міста Харкова, їх психологічна підтримка та консультування.

Ми намагаємося створити простір можливостей для розвитку педагогічної майстерності, реалізації творчої ініціативи, прагнемо створити атмосферу дружньої взаємодії, конструктивної співпраці.

Сподіваємося, що інформація, розміщена на нашому сайті, буде цікавою та корисною. Ми завжди відкриті до цікавих ідей, обміну думками, готові вислухати, допомогти, проконсультувати. Запрошуємо до співпраці!

Авторизація

Логін

Пароль

запам'ятати

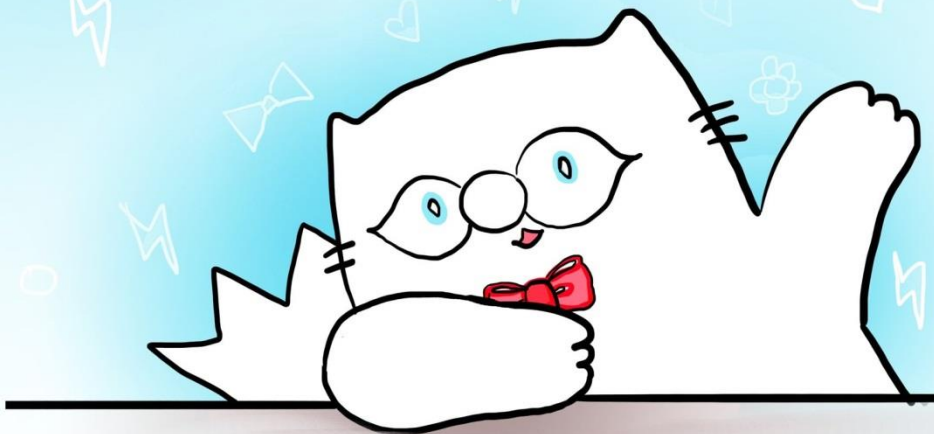
Увійти

Реєстрація

ЧАСОМ БУВАЄ, ЩО
ВІЛЬНИЙ ГРАФІК—
ЦЕ СКОРОЧЕНО ВІД
БОЖЕВІЛЬНИЙ

ЯКОСЬ ВОНО БУДЕ,
БО ЩЕ НЕ БУЛО,
ЩОБ ЯКОСЬ НЕ БУЛО

ЯКЩО РОБИТИ
ЩОСЬ ЩОДНЯ,
ТАК МОЖНА
і ЗРОБИТИ

